

Systematic Review of Uncertainty Literature with Meta Synthesis Approach¹

Behrang Parsafard², Ghasem Bolo³, Maghsoud Amiri⁴,
Mohammad Javad Salimi⁵

Received: 2024/05/25

Accepted: 2024/07/31

Research Paper

Abstract

Stability affects the planning process and making optimal decisions by managers; Uncertainty and instability have been introduced in financial and economic literature as one of the most important factors affecting the amount and level of investment in countries. The impact of uncertainty on the reduction of income and profitability of companies and, as a result, the lack of attractiveness of the Country's financial market for foreign investors, has attracted the attention of experts and researchers. This research aims to systematically review uncertainty research to determine the future trends of this research field. For this purpose, a systematic literature review with a Meta-synthesis approach is used. After deciding on the search protocol and article selection indicators, 68 articles were selected. The evaluation of the selected articles led to the identification of 47 Factors and the measurement indicators related to each Factor. Uncertainty Factors were classified into company, industry, macroeconomy, and international economy. Examining the research carried out in the company aspect shows the interest of the researchers in investigating the uncertainties related to the upstream and downstream chain; In fact, managers and shareholders of companies are insecure about the supply of raw materials for production and sale of manufactured products. In the following, trend-setting articles and highly cited authors were mentioned in each period. The authors believe that the future research process in the field of uncertainty will focus on combined research in both global and corporate dimensions, and researchers will investigate the impact of uncertainty on international companies; This line of research has been started for several years with the tariff war between the United States of America and China and has been intensified by changes in tax rates by governments, so it seems that the research process in the field of tax arbitrage will increase; Also, due to the increasing trend of joint research in the field of uncertainty and cryptocurrencies, this research path is expected to become one of the main paths of uncertainty studies.

Keyword: Uncertainty, Systematic review, Meta synthesis approach, Instability, Optimal production volume, Cryptocurrency.

JEL Classification: D81, G1.

---

1. doi: 10.22051/jera.2024.47279.3248

2. Ph.D. Student, Department of Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. (Corresponding Author). (behrang.parsafard@yahoo.com).

3. Associate Professor, Department of Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. (bolo@atu.ac.ir).

4. Professor, Department of Industrial Management, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. (amiri@atu.ac.ir).

5. Assistant Professor, Department of Accounting, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. (j_salimi@atu.ac.ir).

<https://jera.alzahra.ac.ir>

مرور نظام‌مند ادبیات نااطمینانی با رویکرد فراترکیب^۱بهرنگ پارسافرد^۲، قاسم بولو^۳، مقصود امیری^۴، محمدجواد سلیمی^۵

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۳/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۱۰

مقاله پژوهشی

چکیده

وجود ثبات بر فرآیند برنامه‌ریزی و اتخاذ تصمیمات بهینه توسط مدیران، تاثیرگذار است؛ نااطمینانی و بی‌ثباتی در ادبیات مالی و اقتصادی به عنوان یکی از مهمترین عوامل موثر بر میزان و سطح سرمایه‌گذاری در کشورها معرفی شده‌اند. تاثیر نااطمینانی بر کاهش درآمد و سودآوری شرکت‌ها و به تبع آن عدم جذابیت بازار مالی کشور برای سرمایه‌گذاران خارجی، توجه صاحب‌نظران و محققین را به خود جلب نموده است. هدف پژوهش حاضر، مرور نظام‌مند تحقیقات نااطمینانی با هدف تعیین روندهای آتی این حوزه تحقیقاتی می‌باشد. برای این منظور، از مرور نظام‌مند ادبیات با رویکرد فراترکیب استفاده می‌شود. بعد از تعیین پروتکل جستجو و شاخص‌های انتخاب مقالات، در نهایت ۶۸ مقاله انتخاب شدند. ارزیابی مقالات انتخاب شده منجر به شناسایی ۴۷ مولفه به همراه شاخصه‌های اندازه‌گیری مربوط به هر مولفه گردید. مولفه‌های نااطمینانی در چهار بعد شرکت، صنعت، اقتصاد کلان و اقتصاد بین‌الملل طبقه‌بندی شدند. بررسی تحقیقات انجام شده در بعد شرکت نشان‌دهنده علاقه محققین به بررسی نااطمینانی‌های مربوط به زنجیره بالادستی و پایین‌دستی است؛ در واقع مدیران و سهامداران شرکت‌ها نسبت به تامین مواد اولیه تولید و فروش محصولات تولید شده نااطمینانی دارند. در ادامه مقالات جریان‌ساز و نویسندگان پرستاد در هر دوره مورد اشاره قرار گرفتند. نویسندگان بر این باورند که روند تحقیقات آتی حوزه نااطمینانی بر تحقیقات ترکیبی در دو بعد جهانی و شرکتی متمرکز خواهد بود و محققین به بررسی تاثیر نااطمینانی بر شرکت‌های بین‌المللی خواهند پرداخت؛ این مسیر تحقیقاتی چند سالی است که با جنگ تعرفه‌ای ایالات متحده آمریکا و چین شروع شده و با تغییرات نرخ مالیات توسط دولت‌ها تشدید شده است؛ لذا به نظر می‌رسد روند تحقیقات در حوزه آریترایز مالیاتی افزایشی خواهد بود. همچنین با توجه به روند افزایشی تحقیقات مشترک در حوزه نااطمینانی و رمزارزها انتظار می‌رود این مسیر تحقیقاتی به یکی از اصلی‌ترین مسیرها در مطالعات نااطمینانی تبدیل شود.

واژه‌های کلیدی: نااطمینانی، مرور نظام‌مند، فراترکیب، بی‌ثباتی، حجم تولید بهینه، رمزارز.

طبقه‌بندی موضوعی: D81, G1.

10.22051/jera.2024.47279.3248.doi .1

2. دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول).
(behrang.parsafard@yahoo.com)

3. دانشیار، گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران. (blue@atu.ac.ir)

4. استاد، گروه مدیریت صنعتی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران. (amiri@atu.ac.ir)

5. استادیار، گروه حسابداری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران. (j_salimi@atu.ac.ir)

https://jera.alzahra.ac.ir

مقدمه^۱

پیش‌بینی آینده در زمینه‌های مختلف، همواره برای انسان جالب و جذاب بوده است. به جرات می‌توان گفت که پیش‌بینی آینده و روند تغییرات در همه حوزه‌ها، از دغدغه‌های اصلی و همیشگی مدیران سطوح بالا و میانی شرکت‌ها می‌باشد (فینگر^۲، ۱۹۹۴).

واحدهای تجاری، همواره با فرصت‌های سرمایه‌گذاری زیادی روبه‌رو می‌شوند و نیازمند تصمیم‌گیری منطقی نسبت به یک سرمایه‌گذاری بهینه هستند. در واقع، سرمایه‌گذاری هر واحد تجاری باید با توجه به محدودیت منابع و کارا بودن آن صورت بگیرد. اما مسئله اصلی، انتخاب طرح‌ها و تصمیم‌گیری راجع به فرصت‌های سرمایه‌گذاری یا تغییرات سطوح سرمایه‌گذاری به‌وسیله مدیران واحد تجاری است (ثقفی و معتمدی، ۱۳۹۰)؛ شناخت فرصت‌های مناسب سرمایه‌گذاری در بازار اوراق بهادار، نیازمند تحلیل دقیق صورت‌های مالی شرکت‌ها و پیش‌بینی مناسب سود آتی است، بنابراین تحلیل و پیش‌بینی متغیرهای موثر بر افزایش سودآوری و همچنین موانع سودآوری شرکت‌ها، همواره مدنظر سرمایه‌گذاران، کارگزاران و سایر افراد ذی‌نفع در بازار اوراق بهادار می‌باشد (فینگر، ۱۹۹۴). یکی از مهمترین موانع افزایش درآمد شرکت‌ها و سودآوری فعالیت‌های تجاری مفهوم نااطمینانی است.

ثبات اقتصاد کلان و روشن بودن جهت کلی سیاست‌های اقتصادی، فضای مناسبی را برای فعالیت‌های عاملان اقتصادی و بخش خصوصی فراهم می‌کند. یکی از مفاهیم مرتبط با موضوع بی‌ثباتی و نوسانات اقتصادی مفهوم نااطمینانی است (واعظ و درسه، ۱۳۹۷). در دنیای واقعی، اقتصاد مملو از نااطمینانی نسبت به عوامل اقتصادی و مالی است، که به بروز ریسک و مخاطره در فضای تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران منجر شده و از طریق تاثیر بر رفتار آنها منابع کمیاب سرمایه را جذب فعالیت‌های دیگر با بازده کمتر یا کارکرد منفی در اقتصاد می‌کند. ریسک و بی‌ثباتی در ادبیات مالی به عنوان یکی از مهمترین عوامل موثر بر میزان و سطح سرمایه‌گذاری در کشورها معرفی شده‌اند. این عوامل نه تنها منجر به کاهش سودآوری شرکت‌ها و به تبع آن عدم جذابیت بازار مالی کشور برای سرمایه‌گذاران خارجی می‌شود، بلکه با تسهیل سرمایه‌گذاری مطمئن در کشورهای دیگر سرمایه‌های داخلی نیز در جستجوی دارایی‌های امن

۱. پژوهش حاضر مستخرج از رساله دکتری می‌باشد

و با ریسک کمتر از کشور خارج می‌شوند. البته پدیده نااطمینانی یکی از ویژگی‌های اساسی انگیزه سرمایه‌گذاری است (دارابی و همکاران، ۱۴۰۰).

نااطمینانی شرایطی است که در آن یا پیشامدهای ممکن که در آینده اتفاق می‌افتد مشخص و معلوم نیست یا اینکه در صورت مشخص بودن، احتمال وقوع آنها یا تابع توزیع آنها نامشخص است. در چنین شرایطی با وجود هر دو یا یکی از حالت‌های فوق، تصمیم‌گیری در مورد آینده پیچیده و دشوار می‌شود و اصطلاحاً عنوان می‌شود که فضای نااطمینانی بر تصمیمات حاکم شده است (دارابی و همکاران، ۱۴۰۰ و ال‌علی، ۲۰۲۰).

در بازارهای جهانی بعد از افزایش چشمگیر نااطمینانی اقتصادی، بسیاری از شرکت‌ها سیاست‌های سرمایه‌گذاری خود را تغییر دادند؛ بعد از تأثیرات عمیق رکود جهانی، موسسه روابط سرمایه‌گذاری ملی^۱ یک نظرسنجی در سطح شرکت‌های بزرگ ترتیب داد که نتایج حاکی از تأثیر ۶۴ درصدی نااطمینانی بر تغییر سیاست‌های سرمایه‌گذاری بود (مورگان^۲، ۲۰۰۹)؛ در واقع هنگامی که اطلاعات کاملی در خصوص آینده شرکت وجود داشته باشد، شرکت‌ها با حداکثر سودآوری قادر به تصمیم‌گیری در خصوص تصمیمات سرمایه‌گذاری‌های خود هستند. به بیانی دیگر، نااطمینانی در خصوص آینده بر تصمیمات سرمایه‌گذاری‌های شرکت تأثیرگذار است. نقش نااطمینانی در خصوص سرمایه‌گذاری‌های شرکت هنگامی بیشتر نمایان می‌شود که سرمایه‌گذاری‌های شرکت در موارد برگشت‌ناپذیر باشد (ال‌علی^۳، ۲۰۲۰)؛ همچنین از آنجا که سیاست‌های سرمایه‌گذاری شرکت‌ها در شرایط نااطمینانی اقتصادی با تردید روبه‌رو می‌شوند، انتظار می‌رود که نااطمینانی اقتصادی محیط فعالیت شرکت‌ها، ارتباط مستقیمی با نااطمینانی اقتصادی در سیاست‌های سرمایه‌گذاری داشته باشد. چرا که اصولاً تصمیمات سرمایه‌گذاری، تصمیمات بلندمدت و هزینه بر هستند و اساساً در محیط بی‌ثبات اقتصادی سرمایه‌گذاری‌ها دارای ریسک بیشتری هستند که این امر می‌تواند ثبات سرمایه‌گذاری‌های شرکت را از طریق تأثیر بر هزینه‌ها، تقاضا و سودآوری، دچار اختلال نماید؛ مسائل پیش گفته در ایران به دلیل تحریم‌ها و مشکلات محیط اقتصادی ایران پررنگ‌تر است و موجب کاهش نرخ سرمایه‌گذاری خارجی و به اصطلاح فرار سرمایه شده است. بر این اساس بروز نااطمینانی

1 - National Investment Relations Institute

2- Morgan

3- Alaali

بر کلیه تصمیمات استفاده‌کنندگان از صورت‌های مالی و تصمیمات شرکت‌ها تاثیر می‌گذارد (فینگر، ۱۹۹۴).

پژوهشگران متعددی از جمله کولاک^۱، جنز^۲، کلی^۳ و پاستور^۴ تاثیر نااطمینانی بر متغیرهای گوناگون از جمله سرمایه‌گذاری، مدیریت نقدینگی، هزینه حقوق صاحبان سهام و ... بررسی کرده‌اند و در این رابطه نوسانات قیمت نفت خام، نوسانات بازار سرمایه، ریسک‌های مالی و ریسک‌های اقتصادی را به عنوان شاخص اندازه‌گیری نااطمینانی در نظر گرفته‌اند.

شواهد حاکی از آن است که نااطمینانی کاملاً بر راهبری شرکت و تصمیمات مدیران موثر است. لذا بررسی تحقیقات موجود در این حوزه می‌تواند به درک بیشتر عوامل ایجادکننده نااطمینانی در رابطه با درآمد و سودآوری شرکت‌ها کمک کند و قانون‌گذاران می‌توانند با کاهش نااطمینانی‌های مرتبط با سیاست‌های بودجه‌ای، مالی و اقتصادی، به بازار سرمایه از طریق بهبود سودآوری شرکت‌ها کمک کنند؛ بر این اساس مقاله حاضر با هدف ارتقاء درک موضوع نااطمینانی با انجام روش‌های مرور نظام‌مند ادبیات^۵ با رویکرد فراترکیب^۶ می‌پردازد. مرور نظام‌مند ادبیات، روشی برای انتخاب نظام‌مند مقالات از پایگاه‌های اطلاعاتی متعدد و معتبر طبق دستورالعمل منظم است (کولیچیا و استروزی^۷، ۲۰۱۲).

سهم نوآوری پژوهش حاضر، بررسی جامع و نظام‌مند نااطمینانی در تحقیقات گذشته می‌باشد که آغاز طرح و پژوهش روی این موضوع به سال ۱۹۲۱ برمی‌گردد؛ سه وجه تمایز پژوهش حاضر با تحقیقات دیگر عبارتند از: اول اینکه پژوهش حاضر با استفاده از رویکرد ترکیبی مرور نظام‌مند ادبیات به بررسی ادبیات حوزه نااطمینانی می‌پردازد. دوم، مدل‌ها، الگوها و رویکردهای موجود در تحقیقات حوزه نااطمینانی به طور مفصل بحث و تحلیل می‌شود. در نهایت، پیش‌بینی روند مطالعاتی آینده در این موضوع تحلیل و بررسی می‌شود.

ساختار ادامه مقاله به صورت زیر می‌باشد. در بخش دوم، مفهوم نااطمینانی و خلاصه‌ای از پیشینه پژوهش ارائه می‌گردد. بخش سوم به روش‌شناسی پژوهش می‌پردازد. در این بخش، اهداف و سوالات، استراتژی جست‌وجوی مقالات و داده‌های توصیفی بیان و تشریح می‌شود.

1 - Colak
2- Jens
3 - Kelly
4 - Pastor
5 - Systematic Literature Review (SLR)
6 - Meta analysis
7 - Colicchia & Strozzi

در بخش چهارم که نتایج پژوهش بیان می‌شود، مقالات انتخابی و آمار توصیفی از این مقالات ارائه می‌شود. در نهایت در بخش پنجم، بحث و تحلیل بر روی نتایج پژوهش ارائه می‌شود.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

کمیته حمایت از سازمان‌ها در کمیسیون تردوی معروف به کوزو^۱ معتقد است که کسب و کارهای آینده با یک محیط مملو از نااطمینانی مواجه خواهند بود (کوزو، ۲۰۱۷). نااطمینانی شرایطی است که در آن یا پیشامدهای ممکن که در آینده اتفاق می‌افتد، مشخص و معلوم نیست (دارابی و همکاران، ۱۴۰۰ و ال علی، ۲۰۲۰). در واقع نااطمینانی جایی وجود دارد که همه نتایج ممکن مشخص نیست، یا امکان وقوع نتایج به صورت کامل شناخته نشده است، یا مشخص نیست از چه توزیعی پیروی می‌کند و یا اینکه هر دو نتایج و احتمالات ناشناخته‌اند. در مقابل، ریسک جایی وجود دارد که همه نتایج ممکن مشخص است، اما با اطمینان نمی‌توان تعیین کرد کدام نتایج رخ خواهد داد و فقط احتمال وقوع هر یک از نتایج مشخص است؛ احتمال یا توزیع نتایج را، تصمیم‌گیرنده مشخص می‌کند (میگیلینکاس و همکاران^۲، ۲۰۰۸).

تحقیقات اولیه در ارتباط با نااطمینانی در اوایل دهه ۱۹۲۰ توسط نایت^۳ (۱۹۲۱) انجام شد. فرانک نایت اقتصاددان دانشگاه شیکاگو، در کتاب خود با عنوان ریسک، نااطمینانی و سود، تعریفی برای نااطمینانی ارائه داد. نایت در ابتدا مفهوم ریسک را تعریف کرد. از نظر وی ریسک توزیع احتمال شناخته شده پیرامون مجموعه‌ای از حوادث را توصیف می‌کند؛ ریسک متناظر با موقعیت‌هایی است که احتمال‌ها شناخته شده، قابل اندازه‌گیری و یا عینی باشند. اما نااطمینانی بر خلاف این وضعیت است. وی نااطمینانی را به صورت ناتوانی افراد در پیش‌بینی احتمال وقوع حوادث تعریف کرد (هییتی و همکاران، ۱۳۹۵).

بعد از تلاش‌های نایت^۴ (۱۹۲۱) و کینز^۵ (۱۹۳۶) در خصوص تبیین مفهوم نااطمینانی بسیاری از پژوهشگران از جمله برنانکی^۶ (۱۹۸۳) اثرات نااطمینانی را روی حوزه‌های پولی، مالی، رشد اقتصادی و سرمایه‌گذاری بررسی کرده‌اند. آنها نشان داده‌اند که منابع نااطمینانی محدود به سیاست‌های دولت نیست بلکه قیمت نفت، چشم‌انداز جنگ و بی‌ثباتی سیاسی موجب به تاخیر

1 - Coso(Committee of Sponsoring Organizations)

2 - Migilinskas et al

3 - Knight

4 - Knight

5 - Keynes

6 - Bernanke

انداخته شدن سرمایه‌گذاری و استخدام نیروی جدید از سوی بنگاه‌های اقتصادی می‌شود که این موضوع از طبقه‌بندی نااطمینانی توسط برخی محققین به دو قسمت درونی (در اختیار مدیر) و بیرونی (خارج از اختیارات مدیر) حمایت می‌کند. از سوی دیگر، جدیدترین یافته‌های مدل‌های اقتصادی اخیر، اثرات منفی نااطمینانی روی بازار سهام را نیز تایید می‌کند. مطالعات تجربی در خصوص این موضوع، به صورت معمول روی یک منبع نااطمینانی و یک پیامد اقتصادی متمرکز شده‌اند.

در سال ۱۹۷۷ گالبرایت^۱ مطالعات حوزه نااطمینانی را با انتشار کتاب "عصر نااطمینانی"^۲ وارد مرحله جدیدی کرد. بطوریکه بسیاری از رویدادهای مهمی که توسط رسانه‌ها پوشش داده می‌شد، به عنوان عامل ایجاد کننده نااطمینانی، در ادبیات مالی مورد مطالعه قرار گرفت. نااطمینانی‌های مربوط به جغرافیای سیاسی، رویدادهای خاص صنعت، حتی اخبار خاص شرکت مانند پیش‌بینی‌های نامطمئن فروش، تغییرات (تودیع و معارفه) در سطح مدیریت و شایعات مربوط به قطع همکاری با یک مدیر شایسته، تنها مثال‌هایی از نااطمینانی است؛ بنابراین برخی محققین، نااطمینانی را به صورت غیرقابل پیش‌بینی بودن سیاست‌های مالی، نظارتی و پولی یاد می‌کنند که در نهایت به نوسانات بازار منجر می‌شود. در واقع، نااطمینانی را می‌توان به عنوان تغییرات غیرمنتظره‌ای که بر محیط اقتصادی تأثیر می‌گذارند، و چگونگی این تأثیرات، تعریف کرد (ابل^۳، ۱۹۸۳).

به جرات می‌توان گفت که مدل تدوین شده توسط موسسه راهبری ریسک پروژه‌ها^۴ (۱۹۸۵) به منظور اندازه‌گیری نااطمینانی اقتصادی، ارزشمندترین کار تحقیقاتی در این حوزه می‌باشد و رتبه بالایی استنادی مقاله مربوط به این مدل، گواه این ادعاست. مدل مذکور از ۱۰ متغیر تشکیل شده که عمدتاً با استفاده از متغیرهایی که بانک‌های مرکزی افشاء می‌کنند قابل محاسبه است. این مدل با اساس ویژگی‌های محیطی ایالات متحده تدوین شده است لیکن در بسیاری از مقالات محققین با استفاده از این مدل به مقایسه کشورهای توسعه یافته از منظر نااطمینانی پرداخته‌اند.

1 - Galbraith

2 - The Age of Uncertainty

3 - Abel

4 - Project Risk Governance

بالانتین و همکاران^۱ (۱۹۹۳) رابطه اندازه و سودآوری شرکت‌ها را مورد بررسی قرار دادند؛ آنها طی تحقیقات خود دریافتند که اندازه شرکت از عوامل ایجاد کننده نااطمینانی است بطوریکه در یک صنعت خاص هر چه اندازه شرکت کوچک‌تر باشد نااطمینانی سهامداران نسبت به سودآوری آن شرکت بیشتر است زیرا شرکت‌های بزرگ در یک صنعت سیاست‌های خود را بر کل صنعت (من جمله شرکت‌های کوچک) تحمیل می‌کنند و این سیاست‌ها ممکن است در جهت سودآوری شرکت‌های کوچک نباشد. پمبرتون^۲ (۱۹۹۷) نااطمینانی درآمد را با استفاده از چرخه‌ی عمر شرکت‌ها مدل‌سازی کرد؛ بدین منظور او از آن دسته از مدل‌هایی که نرخ‌های بهره مشخص و ثابت دارند اما نسبت به دستمزد آتی نیروی کار نااطمینانی وجود دارد، بهره گرفت. طی تحقیقات پمبرتون مشخص شد نااطمینانی در چرخه‌ی عمر با یک فرآیند تصادفی همراه است لذا با نتایج تحقیقات دیگر در این حوزه مغایر است. بولان^۳ (۲۰۰۵) طی پژوهشی بر مبنای داده‌های ترکیبی که حاصل از نتایج عملکرد شرکت‌های امریکایی بود، به این نتیجه رسید که نااطمینانی ناشی از نوسانات بازده سهام تاثیر منفی و معناداری بر روی سرمایه گذاری در سطح شرکت می‌گذارد که مشتمل بر جریان‌ات نقدی نیز می‌باشد.

بعد از بحران مالی جهانی سال ۲۰۰۸ نااطمینانی پیرامون سیاست‌های اقتصادی دولت، به دلیل نااطمینانی مشاغل و خانواده‌ها در رابطه با چارچوب‌های نظارتی آتی دولت، سیاست‌های مالی، مخارج، هزینه‌های درمانی و مالیات به اوج خود رسید؛ نااطمینانی پیرامون سیاست‌های اقتصادی دولت، خروج از رکود را دشوارتر می‌کند زیرا مشاغل و خانواده‌ها سرمایه‌گذاری‌ها و هزینه‌های مصرفی خود را به آینده موکول می‌کنند. در سال‌های پس از بحران مالی جهت تحقیقات به سمت نااطمینانی‌های ناشی از بحران‌های مالی تغییر کرد؛ ادبیات پژوهش نشان می‌دهد نااطمینانی می‌تواند مدیریت را محافظه‌کار کند و از این طریق بر تصمیمات درون سازمانی و برون سازمانی شرکت تاثیرگذار باشد (بلوم^۴، ۲۰۰۹؛ پانوسی و پاپانیکولاو^۵، ۲۰۱۲). نااطمینانی باعث کاهش تزریق سرمایه به اقتصاد می‌شود و هزینه تامین مالی را به شدت افزایش می‌دهد لذا بر تصمیمات مربوط به ساختار سرمایه شرکت که یکی از حیاتی‌ترین تصمیمات است، تاثیر می‌گذارد

1 - Ballantine et al

2 - pemberton

3 - Bulan

4 - Bloom

5 - Panousi & Papanikolaou

(کولاک و همکاران^۱، ۲۰۱۷؛ جنز^۲، ۲۰۱۷؛ کلی و همکاران^۳، ۲۰۱۶؛ پاستور و ورنوسی^۴، ۲۰۱۲، ۲۰۱۳). موهن و میسوند^۵ (۲۰۰۹). شرکت‌های فعال در صنعت نفت و گاز را مورد بررسی قرار داده و تاثیر بلندمدت دو معیار نااطمینانی یعنی نوسانات قیمت نفت و نوسانات بازده را بر روی سطح سرمایه‌گذاری را ارزیابی کردند. نتایج حاکی از تاثیر منفی نوسانات بازده سهام بر روی سرمایه‌گذاری و همچنین تاثیر مثبت نوسانات قیمت نفت بر روی سرمایه‌گذاری در بلندمدت بود. زمان خان و همکاران^۶ (۲۰۱۱)، مدل اندازه‌گیری نااطمینانی محیطی را با استفاده از پرسشنامه تدوین کردند. پرسشنامه مذکور متشکل از ۳۷ سوال در حوزه‌های مالی و غیر مالی بود که عمدتاً بر اساس اطلاعاتی که از طریق صورت‌های مالی افشا می‌شود، طراحی شده بود. جورادو و همکاران^۷ (۲۰۱۵)، به منظور اندازه‌گیری نااطمینانی، داده‌هایی در سطح شرکت را مورد تجزیه و تحلیل قرار دادند و دریافتند نااطمینانی متغیر با زمان اقتصاد کلان بر چرخه‌های تجاری موثر است و شوک‌های اقتصاد کلان موجب کاهش سودآوری شرکت‌ها می‌شود.

بیکر و همکاران (۲۰۱۶) نااطمینانی سیاسی را به صورت نامشخص بودن سیاست‌های آتی دولت و چارچوب‌های نظارتی تعریف کردند. پژوهش بیکر و همکاران یکی از مهمترین و پر استنادترین تحقیقات در حوزه نااطمینانی است؛ بطوریکه مدل پیشنهاد شده ایشان توسط بسیاری از محقق برای اندازه‌گیری نااطمینانی مورد استفاده قرار گرفته است. آنها به منظور تدوین مدل اندازه‌گیری نااطمینانی اقتصادی از فراوانی پوشش روزنامه‌ها استفاده کردند. نویسندگان با بررسی تیتراصلی ۱۲۰۰۰ روزنامه در طول چند دهه، نااطمینانی سیاسی را مدل‌سازی کردند، آنها به دنبال مقالاتی بودند که در آنها کلمات «اقتصاد» و «نااطمینانی» و یکی از کلمات «کنگره»، «کمبود» و مانند آن به کار رفته باشد. شواهد حاکی از این بود که برای ایالات متحده نزدیک به انتخابات ریاست جمهوری، جنگ‌های خلیج فارس اول و دوم، حملات ۱۱ سپتامبر، اختلاف سقف بدهی در سال ۲۰۱۱ و سایر نبردهای بزرگ، شاخص نااطمینانی سیاسی افزایش می‌یابد. همچنین داده‌ها در سطح شرکت، حاکی از این امر بود که عدم قطعیت سیاسی با نوسانات بیشتر قیمت سهام به علت تردید در سودآوری شرکت‌ها و کاهش سرمایه‌گذاری و اشتغال در

1 - Colak, Durnev, & Qian,

2 - Jens

3 - Kelly, Pastor, & Veronesi

4 - Pastor & Veronesi

5 - Mohn, Misund

6 - Zaman Khan

7 - Jurado et al

بخش‌های حساس به سیاست مانند دفاع، مراقبت‌های بهداشتی، مالی و ساخت‌وساز زیرساخت مرتبط است. پیامدهای ناشی از انتخابات ریاست جمهوری نیز به عنوان یکی از شاخص‌های نااطمینانی سیاسی که در همه کشورها رخ می‌دهد مورد توجه پژوهشگران زیادی قرار گرفته است (وایسمن و همکاران^۱، ۲۰۱۵؛ آتاناسو و همکاران^۲، ۲۰۱۹؛ لی و همکاران^۳، ۲۰۲۰؛ دای و نکو^۴، ۲۰۲۱).

دربتز و همکاران^۵ (۲۰۱۸) رابطه بین نااطمینانی محیطی، هزینه حقوق صاحبان سهام و سرمایه‌گذاری را مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های آنان نشان می‌دهد که بین سرمایه‌گذاری و هزینه حقوق صاحبان سهام رابطه منفی و معناداری وجود دارد. همچنین سایر یافته‌ها بیانگر آن است که نااطمینانی محیطی رابطه منفی بین متغیرهای یاد شده را کاهش می‌دهد. افزایش نااطمینانی محیطی فرار سرمایه و هزینه حقوق صاحبان سهام را افزایش می‌دهد.

همه‌گیری کووید ۱۹ تحقیقات حوزه نااطمینانی را کاملاً تحت تاثیر قرار داد و پژوهشگران نااطمینانی را بیشتر در سطح جهانی (اقتصاد بین‌المللی) مورد بررسی قرار دادند. پژوهش‌های میدانی صورت گرفته توسط سینر^۶ (۲۰۲۱)، نشان می‌دهد که نااطمینانی صورت گرفته بعد از همه‌گیری کووید ۱۹ تاثیرات منفی بسیار زیادی بر سودآوری شرکت‌ها گذاشته است که این نااطمینانی به عنوان نااطمینانی محیطی شناخته می‌شود (در ادامه نااطمینانی محیطی از دیدگاه پژوهشگران مختلف مورد بحث قرار می‌گیرد). داربتز و همکاران^۷ (۲۰۱۸) رابطه بین نااطمینانی محیطی، هزینه حقوق صاحبان سهام و سرمایه‌گذاری را مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های آنان نشان می‌دهد که بین سرمایه‌گذاری و هزینه حقوق صاحبان سهام رابطه منفی و معناداری وجود دارد. همچنین سایر یافته‌ها بیانگر آن است که نااطمینانی محیطی رابطه منفی بین متغیرهای یاد شده را کاهش می‌دهد. افزایش نااطمینانی محیطی حساسیت‌ها به سرمایه‌گذاری و هزینه حقوق صاحبان سهام در شرکت‌های دارای مالکیت شرکت‌های را کاهش می‌دهد.

1 - Waisman et al

2 - Atanassov et al

3 - Lee et al

4 - Dai & Ngo

5 - Drobotz et al

6 - Ciner

7 - Drobotz, Ghoul, Guedhami, Janzen

قایول و همکاران^۱ (۲۰۲۱)، در پژوهشی به بررسی نااطمینانی سیاسی و کیفیت گزارشگری مالی با استفاده از داده‌های ۱۹ کشور، پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که با افزایش نااطمینانی سیاست‌های اقتصادی، کیفیت گزارشگری مالی افزایش می‌یابد. این رابطه برای شرکت‌های وابسته به دولت و شرکت‌های با ریسک سیاسی بالاتر قوی‌تر بود. همچنین فان و همکاران^۲ (۲۰۲۱) نااطمینانی سیاسی و ثبات مالی که با استفاده از داده‌های بدست آمده از ۲۳ کشور در بازه زمانی ۲۰۱۶-۱۹۹۶ انجام شد، بررسی کردند. نتایج پژوهش نشان داد که نااطمینانی سیاسی تاثیر منفی و معنادار بر ثبات مالی دارد. در کشورهای دارای رقابت بالاتر و کشورهای دارای بازارهای مالی کوچک‌تر این رابطه قوی‌تر است.

دای و نگو^۳ (۲۰۲۱) در پژوهشی به بررسی نااطمینانی سیاسی و محافظه‌کاری پرداختند. آنها به این نتیجه رسیدند که نااطمینانی سیاسی عدم تقارن اطلاعاتی را افزایش داده و در نتیجه باعث افزایش محافظه‌کاری می‌شود. همچنین نتایج پژوهش بیانگر این بود که ویژگی مذکور در شرکت‌هایی که دارای اهرم مالی بالاتری بودند و شرکت‌هایی که مشخصه مالکیت مدیریتی آنها پایین‌تر بود قوی‌تر است. لی و همکاران^۴ (۲۰۲۰) نیز در پژوهشی به مطالعه نااطمینانی سیاسی بر چسبندگی هزینه پرداختند. آنها به این نتیجه رسیدند که نااطمینانی سیاسی ناشی از انتخابات بر چسبندگی هزینه‌ها تاثیر دارد؛ به این معنا که در سال‌هایی که انتخابات در آن‌ها برگزار شده بود در مقایسه با سایر سال‌ها رفتار هزینه‌ها از چسبندگی بیشتری برخوردار بود. در واقع در شرایط نااطمینانی مدیران تمایل بالایی به حفظ شرایط موجود داشتند.

چن و همکاران^۵ (۲۰۲۴) در مطالعه‌ای چگونگی اثر ادراک مدیریتی از نااطمینانی بر کشش بها را بررسی کردند. نویسندگان با استفاده از یک رویکرد منحصربه‌فرد، تأثیر نااطمینانی در مورد حاشیه سود هر واحد و حجم فروش را بر کشش بها تحلیل می‌کنند. یافته‌های آن‌ها وجود ارتباط مثبت معنادار بین نااطمینانی در مورد حاشیه سود و کشش بها و ارتباط منفی با نااطمینانی

1 - Ghoul et al

2 - phan et al

3 - Dai & Ngo

4 - Lee et al

5 - Chen, Kama & Lehavy

در مورد حجم فروش، با تغییرات بر اساس ویژگی‌های شرکت و صنعت را نشان می‌دهد. این امر بر اهمیت درک تأثیر نااطمینانی بر تصمیمات تخصیص منابع و شکل دادن کسب‌بها تأکید می‌کند. این مطالعه با ارائه شواهد تجربی حمایت از استدلال‌های نظری، برجسته کردن رابطه پویا بین نااطمینانی و کسب‌بها و تأکید بر نیاز به در نظر گرفتن انواع مختلف نااطمینانی و ویژگی‌های شرکت، به تجزیه و تحلیل این رابطه کمک می‌کند؛ به طور کلی، نتایج مطالعات حوزه نااطمینانی در سطح شرکت مبین این موضوع است که شرکت‌ها در مواجهه با شرایط نااطمینانی به علت افزایش هزینه‌های استقراض، سیاست‌های محافظه‌کارانه‌تری اتخاذ می‌کنند (کولاک و همکاران^۱، ۲۰۱۷؛ جنز^۲، ۲۰۱۷؛ کلی و همکاران^۳، ۲۰۱۶؛ پاستور و ورنوسی^۴، ۲۰۱۲، ۲۰۱۳). بنابراین شرکت‌ها کمتر سرمایه‌گذاری می‌کنند (گولن و جون^۵، ۲۰۱۵). تحت شرایط نااطمینانی عرضه‌های اولیه سهام کمتر صورت می‌گیرد (کولاک و همکاران، ۲۰۱۷). همچنین ترکیب‌های تجاری کمتری انجام می‌گیرد (بونامی و همکاران^۶، ۲۰۱۸؛ نگوین و فان^۷، ۲۰۱۷) و سیاست‌های پرداخت محافظه‌کارانه‌تری را اتخاذ می‌کنند (پانوسی و پاناکولاسو^۸، ۲۰۱۲؛ والکوپ^۹، ۲۰۱۶) و شرکت تمایل به نگهداشت بیشتر وجه نقد نشان می‌دهند (دمیر و ارسان^{۱۰}، ۲۰۱۶؛ فان و همکاران^{۱۱}، ۲۰۱۹).

تحقیقات داخلی نیز انواع نااطمینانی‌های سیاسی، اطلاعاتی و ... را مورد بررسی قرار دادند. دلاوری و همکاران (۱۴۰۲) تأثیر نااطمینانی بر هزینه سرمایه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس تهران را در خلال سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۹۹ مورد بررسی قرار دادند. نویسندگان به تبعیت از بیکر و همکاران^{۱۲}

-
- 1 - Colak, Durnev, & Qian,
  - 2 - Jens
  - 3 - Kelly, Pastor, & Veronesi
  - 4 - Pastor & Veronesi
  - 5 - Gulen & Ion
  - 6 - Bonaime et al
  - 7 - Nguyen & Phan
  - 8 - Panousi & Papanikolaou
  - 9 - Walkup
  - 10 - Demir & Ersan
  - 11 - Phan et al
  - 12 - Baker et al

(۲۰۱۶) ابهام ناشی از برگزاری انتخابات ریاست جمهوری را معیار اندازه‌گیری نااطمینانی سیاسی در نظر گرفتند. نتایج حاکی از تاثیر نااطمینانی سیاسی بر هزینه سرمایه بود و بر این اساس پژوهشگران نتیجه گرفتند که تامین مالی از طریق حقوق صاحبان سهام در سال‌هایی که انتخابات ریاست جمهوری برگزار می‌شود برای شرکت‌ها مناسب نیست و در صورت لزوم بهتر است از ابزارهای مبتنی بر بدهی تامین مالی کنند. دارایی و همکاران (۱۴۰۰) تاثیر نااطمینانی اقتصادی بر ریسک سقوط سهام را مورد بررسی قرار دادند؛ آنها به منظور اندازه‌گیری نااطمینانی از ریسک اقتصادی (شامل ۵ متغیر) و ریسک مالی (شامل ۵ متغیر) استفاده کردند و نتایج حاکی از این بود که نااطمینانی اقتصادی در کوتاه‌مدت و بلندمدت بر سقوط سهام تاثیر مثبت دارد. ابراهیم پور و همکاران (۱۳۹۷) تاثیر نااطمینانی محیطی با میانجی‌گری انعطاف‌پذیری تولید و کارایی عملیاتی و تعدیل‌گری ظرفیت جذب عملیاتی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج پژوهش بیانگر آن است که عملکرد شرکت با افزایش انعطاف‌پذیری تولید و کارایی عملیاتی می‌تواند افزایش یابد و با افزایش انعطاف‌پذیری، به تغییرات محیطی پاسخ مؤثرتری داده می‌شود. رجیبی و تاج‌الدین (۱۳۹۵)، تحلیل تاثیر نااطمینانی اقتصاد کلان بر سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی ایران در بازه زمانی ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۵ را مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های آنان حاکی از آن است که تاثیر نااطمینانی بر سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی منفی و معنادار بوده است. مرشدی و حسینی (۱۴۰۱) معیارهای سنجش ریسک شرکت‌ها به منظور ورود به بازار سرمایه را شناسایی نمودند که معیارهای پیشنهاد شده توسط نویسندگان در خصوص شرکت‌های در مانده و ورشکسته مصداق داشته و تاییدی بر مولفه‌های درماندگی و ورشکستگی می‌باشد؛ همچنین تامرادی و همکاران (۱۴۰۱) مدیریت ریسک شرکتی را با استفاده از تحلیل سلسله‌مراتبی^۱ و مدل راف توسعه یافته^۲، مدل‌سازی نمودند. حجازی و همکاران (۱۳۹۰) در پژوهش خود با موضوع هموارسازی سود و نااطمینانی اطلاعاتی، به منظور اندازه‌گیری نااطمینانی اطلاعاتی از دو متغیر خطای پیش‌بینی سود هر سهم و تغییر پذیری بازده سهام استفاده کردند. نتایج حاکی از وجود رابطه منفی معنی‌دار بین هموارسازی سود و نااطمینانی اطلاعاتی بود.

1 - Analytical Hierarchy process

2 - Rough Developed theoretical Model

اهداف و پرسش‌های پژوهش

هدف اصلی تحقیق، بررسی و مرور ادبیات و رویکردهای موجود در حوزه نااطمینانی و پیش‌بینی روند آینده آن می‌باشد. متناسب با این هدف و مطابق با روش مرور نظام‌مند ادبیات نیاز است سوالاتی مطرح شود. این سوالات عبارتند از:

۱. چه الگوها و مدل‌هایی برای نااطمینانی در تحقیقات و مطالعات قبلی استفاده شده است؟
۲. دیدگاه‌های محققین در مطالعات نااطمینانی کدامند و از چه جنبه‌هایی به این مفهوم پرداخته شده است؟
۳. مسیر پیش رو برای مطالعات و تحقیقات آینده در حوزه نااطمینانی به چه صورت است؟
۴. در مرحله دوم مرور نظام‌مند ادبیات نااطمینانی آغاز می‌شود. در پژوهش حاضر با توجه به موضوع پژوهش ۶ پایگاه اطلاعاتی معتبر بین‌المللی به شرح زیر به منظور جستجوی مطالعات انتخاب می‌شوند.

روش انجام پژوهش

پژوهش حاضر با به کارگیری یک روش موثر در بررسی مطالعات، به تحلیل جامع در حوزه نااطمینانی می‌پردازد. بررسی نظام‌مند ادبیات در دهه اخیر مورد توجه بسیاری از محققان در علوم مختلف قرار گرفته است (گلو سین و نایم^۱، ۲۰۰۹؛ کولیچیا و استروزی، ۲۰۱۲؛ موریوکا و کاروالهو^۲، ۲۰۱۶). بررسی نظام‌مند ادبیات هر موضوعی نیازمند سه مرحله می‌باشد (شکل ۱). در مرحله اول که ساختار پژوهش شکل می‌گیرد، به ترتیب اهداف و سوالات، سپس پروتکل جستجو و بررسی مقالات و در نهایت شیوه تجزیه و تحلیل مشخص می‌شود. در مرحله دوم، فعالیت‌های مورد نیاز برای جمع‌آوری، استخراج و تجزیه و تحلیل تحقیقاتی که از لحاظ کیفی

1 - Gosling & Naim

2 - Morioka & Carvalho

ارزیابی شده‌اند، انجام می‌گردد. در مرحله نهایی تجزیه و تحلیل نتایج و پیشنهادهای ارائه می‌شود. در ادامه به تفصیل به فعالیت‌های اجرایی در هر مرحله پرداخته خواهد شد.

مرور نظام‌مند ادبیات با رویکرد فراترکیب

بررسی نظام‌مند ادبیات پژوهش که شامل شناسایی، ارزیابی و گزارشگری تمام تحقیقات موجود در یک زمینه و یا موضوع خاص است که یک مطالعه ثانویه از مقالات و مطالعات گذشته است (کیتچنهام و همکاران^۱، ۲۰۱۰). بررسی نظام‌مند ادبیات پژوهش می‌تواند برای شناسایی شکاف موجود در تحقیقات به منظور پیشنهادهایی برای انجام و یا تهیه چارچوب فعالیت‌های تحقیقاتی جدید انجام شود. بررسی نظام‌مند باید طبق یک استراتژی جستجو از پیش تعیین شده باشد که توانایی ارزیابی تحقیقات را داشته باشد. با استفاده از مرور ادبیات تحقیق، محققان می‌توانند دقیق، جامع و تکراری بودن فرآیند پژوهش را ارزیابی کنند و اطلاعاتی درباره کارایی روش‌های تجربی به دست آورد یا تکنیک‌هایی که در مقالات کمتر مورد تاکید و توجه هستند را شناسایی کرد.

در پژوهش حاضر از روش فراترکیب بر اساس الگوی هفت مرحله‌ای سندلوسکس و باروسو^۲ استفاده شده است. در مرحله اول فراترکیب به منظور ایجاد چارچوب کلی پژوهش، سوالات پژوهشی به شرح زیر مشخص می‌شوند.

استراتژی جستجو و منابع تحقیقات و مقالات

بعد از تعیین اهداف و سوالات باید تحقیقات و مطالعات موجود در این زمینه شناسایی شوند. در این پژوهش فرض می‌شود که نتایج مستخرج از کتاب‌ها و گزارش‌های فنی در مقالات معتبر آمده‌اند و فقط به بررسی مقالات موجود پرداخته می‌شود. پایگاه‌های اطلاعاتی دیجیتال مورد استفاده در این پژوهش و میزان استخراج مقاله و کلمات مورد استفاده در جستجو در جدول ۱ آمده است. کلمات کلیدی برای موضوع نااطمینانی شامل *Income Uncertainty*

1 - Kitchenham et al.

2 - Sandelowski & barroso

پژوهش‌های تجربی حسابداری، سال چهاردهم، شماره ۵۲، تابستان ۱۴۰۳

Return Uncertainty، Earning Uncertainty، Profit Uncertainty و Revenue Uncertainty می‌باشند.

جدول ۱. پایگاه‌های اطلاعاتی و کلمات کلیدی پژوهش

کلمات کلیدی	پایگاه اطلاعاتی
Income Uncertainty	Emerald
Profit Uncertainty	Google Scholar
Earning Uncertainty	Sciencedirect
Return Uncertainty	Scopus
Revenue Uncertainty	Web of Science
	Springer

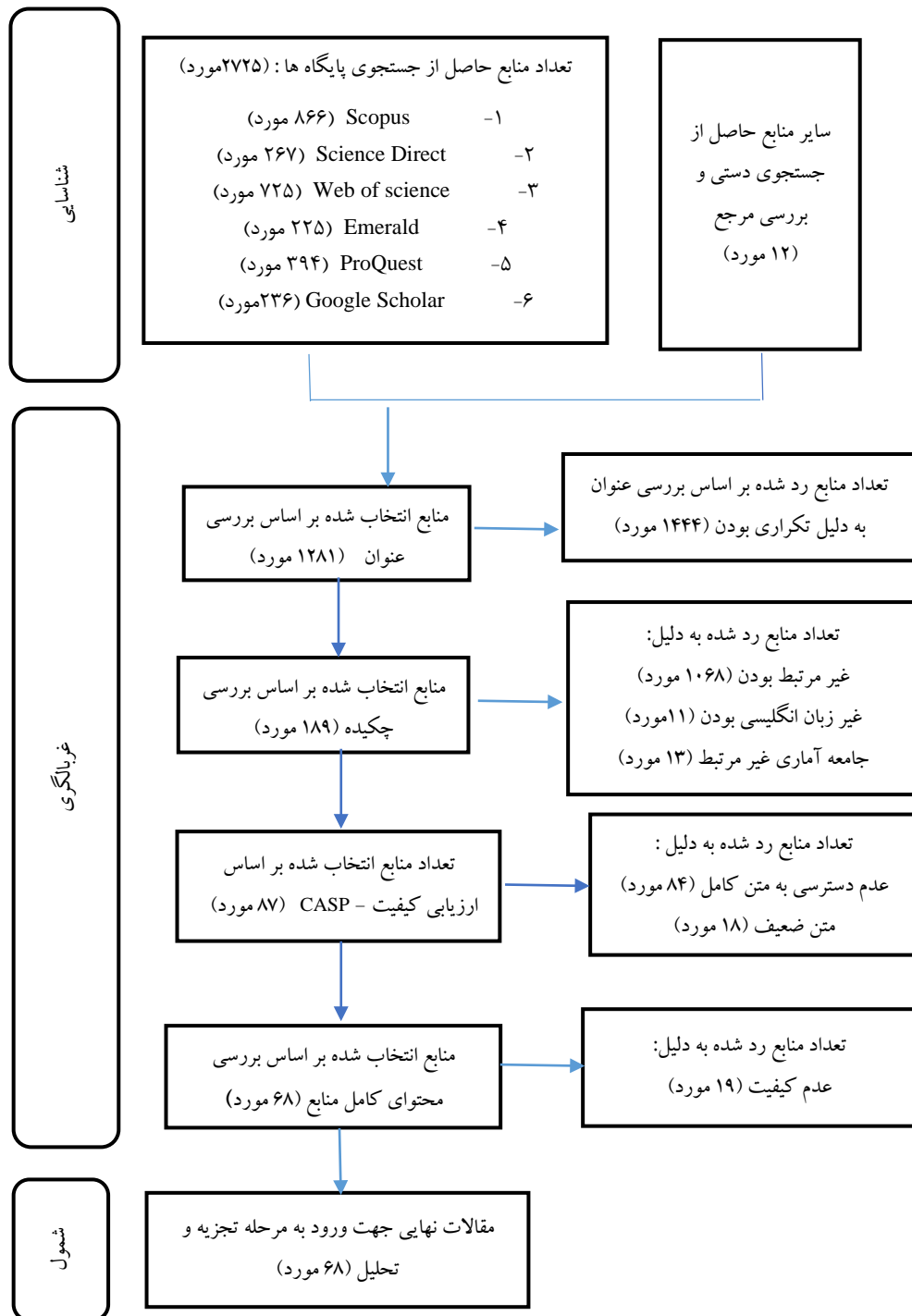
مرحله سوم فراترکیب به غربالگری و انتخاب متون مناسب اختصاص دارد. شکل ۲ فرآیند جستجوی پژوهش را نشان می‌دهد که طبق این فرآیند، ۲۷۲۵ مقاله ابتدایی از طریق جستجوی کلمات کلیدی در پایگاه‌های اطلاعاتی شناسایی شده و بر اساس نام (۱۴۴۴ مقاله رد)، خلاصه مقاله (۱۰۹۲ مقاله رد)، شاخص پذیرش و رد (جدول ۲) (۱۰۲ مقاله رد)، بر اساس مرور متن مقاله (۱۹ مقاله رد) غربال گردیده و در نهایت ۶۸ مقاله به عنوان مقالات نهایی برای انجام تجزیه و تحلیل انتخاب شدند.

جدول ۲. شرایط انتخاب و رد مقالات

معیارهای پذیرش مقالات	معیارهای رد مقالات
زبان انگلیسی و مرتبط با موضوع و کلمات کلیدی	مقالات غیر زبان انگلیسی
چاپ شده در ژورنال	غیر مرتبط با سوالات تحقیق
تحقیقات منتشر شده در پایگاه‌های الکترونیکی	مقاله‌های کوتاه و کنفرانس‌های غیر معتبر

فرآیند غربالگری در چهار گام از نظر عنوان پژوهش، چکیده پژوهش، محتوای پژوهش و در نهایت کیفیت روش‌شناختی پژوهش، با استفاده از برنامه مهارت‌های ارزیابی انتقادی، مورد بررسی قرار گرفتند. نتایج حاصل از غربالگری در نمودار ۱ نشان داده شده است.

نمودار ۱. فرآیند انتخاب مقالات جهت تحلیل (نمودار پرینما)

در مرحله چهارم فراترکیب که استخراج اطلاعات از متون می‌باشد، به طور پیوسته مقالات انتخاب شده مورد مطالعه قرار گرفته و در این راستا کلیه مفاهیمی که منعکس کننده عوامل ایجاد کننده نااطمینانی هستند استخراج و در جدول ای برای تجزیه و تحلیل در مرحله بعد یادداشت گردیدند. در مجموع با بررسی محتوای کامل ۶۸ مقاله انتخاب و ۳۹۸ کد یا مفهوم پایه شناسایی شد. در جدول ۳ مقالات و کدهای استخراج شده ارائه شده‌اند.

جدول ۳. نمونه مقالات و کدهای استخراج شده

ردیف	سال انتشار	کدهای استخراج شده	عنوان	کد مقاله
۱	۱۹۷۳	نااطمینانی حجم تولید بهینه - ارزش اطلاعات کامل - حجم تولید هر محصول در شرایط نااطمینانی - توری تصمیم - حجم، بها و سود - حسابداری صنعتی - رویکردی یزی -	an approach to cost—volume—profit analysis under uncertainty	A1
۲	۱۹۷۵	بازده شرکت از دیدگاه حسابداری - بازده شرکت از دیدگاه اقتصادی - نااطمینانی بازده - اندازه گیری -	Measures of return under uncertainty	A2
۳	۱۹۷۹	رویکرد میانگین واریانس تعمیم یافته - نااطمینانی محیطی - مدل خطی - نااطمینانی درآمد شرکت - نااطمینانی بهای تولید - نااطمینانی محیطی - توری مدرن پورتفولیو	Revenue and cost uncertainty, generalized mean-variance, and the linear complementarity problem	A3
۴	۱۹۷۹	نااطمینانی حجم تولید بهینه - تصمیم گیری حجم تولید هر محصول در شرایط نااطمینانی - توری تصمیم - حجم، بها و سود - حسابداری صنعتی - برنامه فرترن	A general decision model for cost-volume-profit analysis under uncertainty	A4
۵	۱۹۸۰	نااطمینانی قیمت گذاری دارایی های سرمایه ای - نوسانات نرخ بهره - نوسانات بازده فرصت های سرمایه گذاری - شرایط نااطمینانی	Admissible uncertainty in the intertemporal asset pricing model	A5
۶	۱۹۸۲	نااطمینانی حجم تولید بهینه - حجم تولید هر محصول - توری تصمیم - حجم، بها و سود - حسابداری صنعتی - اختلاف نوسانات حجم، بها و سود از منظر علم حسابداری و اقتصاد - شرایط نااطمینانی	Cost-volume-profit analysis under uncertainty: An integration of economic and accounting concepts	A6
۷	۱۹۸۳	سود شرکت در شرایط نااطمینانی - مدل سود نئوکلاسیک - نوسانات جریان نقدی - نوسانات تولید و فروش - دوره وصول حساب های دریافتی - میزان استفاده از اعتبار تجاری	a neoclassical measure of profit: an extension for uncertainty	A7
۸	۱۹۸۵	بازده غیر عادی - نوسانات قیمت سهام - نااطمینانی ناشی از عدم کفایت نظارت - شرکت های فرعی و وابسته -	bank holding company acquisitions, stockholder returns, and regulatory uncertainty	A8

ردیف	سال انتشار	کدهای استخراج شده	عنوان	کد مقاله
۹	۱۹۸۷	مدیریت بها- مدیریت سود- ناطمینی سود- تجزیه تحلیل حجم، بها و سود- رفتار سرمایه گذار- نرخ بازده مورد انتظار	On adjustment costs, profit uncertainty and investment behavior	A9
۱۰	۱۹۹۲	ذخایر احتیاطی- ناطمینی درآمد- نوسانات اقتصاد کلان- بی ثباتی اقتصاد کلان	earnings uncertainty and precautionary saving	A10
۱۱	۱۹۹۲	ذخایر احتیاطی- بی ثباتی و نوسانات اقتصاد کلان- سرریز نوسانات- واکنش ها به ناطمینی در سطوح مختلف اقتصاد-	a comparison of 2 methods for estimating income uncertainty with an application to aggregate consumption behavior	A11
۱۲	۱۹۹۳	ناطمینی حجم تولید بهینه- تصمیمات مدیریت- حجم تولید هر محصول- تئوری تصمیم- حجم، بها و سود- حسابداری صنعتی- انعطاف پذیری تولید	cost-volume-profit analysis under uncertainty when the firm has production flexibility	A12
۱۳	۱۹۹۳	ناطمینی قیمت- جریان درآمد- میزان ثروت- نوسانات عرضه و تقاضا- نوسانات قیمت محصولات در بازار-	a simple procedure to evaluate ex-ante producer welfare under price uncertainty	A13
۱۴	۱۹۹۳	ناطمینی سودآوری، اندازه شرکت، تعدیل اثرات ناطمینی- استراتژی مواجهه با ناطمینی	Profitability, uncertainty, and firm size	A14
۱۵	۱۹۹۵	ناطمینی نرخ مالیات- مصرف کل- درآمد- بی ثباتی قوانین- همبستگی مصرف و درآمد	tax rate uncertainty and the sensitivity of consumption to income in an overlapping generations model	A15
۱۶	۱۹۹۷	نوسانات نرخ بهره- تنزیل درآمدهای آتی- ذخایر احتیاطی- ناطمینی درآمد- بی ثباتی اقتصاد- چرخه عمر- مدل سازی ناطمینی	Modelling and measuring income uncertainty in life cycle models	A16
۱۷	۱۹۹۸	سیاست های مالیاتی- ناطمینی نرخ مالیات- شرکت های بین المللی- شوک های خاص یک کشور- سیاست جذب سرمایه خارجی	On capital income tax policies under uncertainty	A17
۱۸	۱۹۹۹	ریسک- ویژگی های محیطی- تصمیمات مدیریت- نوسانات درآمد- ناطمینی جریان درآمد-	Decoupling risk taking from income stream uncertainty: A holistic model of risk	A18
۱۹	۲۰۰۱	نرخ ارز- نوسانات نرخ ارز- ناطمینی سودآوری- واریانس سود شرکت-	Exchange rate uncertainty and firm profitability	A19
۲۰	۲۰۰۱	تورم- ناطمینی درآمد- کالاهای بادوام- کاهش ارزش پول ملی- کاهش قدرت خرید	Disinflation, real income uncertainty and the demand for consumer durables in a mean-variance model of portfolio selection	A20
۲۱	۲۰۰۲	تئوری یزی- مدل ناطمینی- پیشینی بازده سهام تحت ناطمینی- نوسانات بازار سرمایه-	Stock return predictability and model uncertainty	A21

ردیف	سال انتشار	کدهای استخراج شده	عنوان	کد مقاله
۲۲	۲۰۰۲	نااطمینانی درآمد - کاهش قدرت خرید پول ملی - صندوق‌های بازنشستگی - تورم	Income uncertainty and IRAs	A22
۲۳	۲۰۰۴	تغییرات نرخ مالیات - سرمایه‌گذاری بین‌المللی - نااطمینانی سودآوری - بی‌ثباتی قوانین مالی - صادرات - واردات	The choice and timing of foreign direct investment under uncertainty	A23
۲۴	۲۰۰۵	نوسانات بازار سرمایه - نااطمینانی بازدهی اوراق قرضه - نوسانات بازار سرمایه - همبستگی بازده اوراق قرضه و بازار سرمایه	Stock market uncertainty and the stock-bond return relation	A24
۲۵	۲۰۰۵	استفاده از چند مدل تصمیم - واریانس بازده سهام - مدل نااطمینانی - نوسانات بازار سرمایه	Model uncertainty, thick modelling and the predictability of stock returns	A25
۲۶	۲۰۰۵	اندازه دولت - دولت بزرگ - دولت کوچک - رای دهندگان ثروتمند - رای دهندگان فقیر - رای دهندگان متوسط - تغییرات نرخ مالیات - نوسانات نرخ مالیات بر درآمد	Uncertainty and the size of government	A26
۲۷	۲۰۰۶	نااطمینانی اطلاعاتی - خطای پیش‌بینی سود هر سهم - نارسایی‌های آگاهی دهندگی محیط اطلاعات عمومی - انحراف قیمت - اخبار خوب و بد - تغییرات مقطعی در بازده سهام	Information uncertainty and stock returns	A27
۲۸	۲۰۰۶	نااطمینانی سیاسی - انتخابات - حزب پیروز - تغییرات در قوانین و مقررات - تغییر نرخ مالیات - تغییرات محیطی	Presidential election uncertainty and common stock returns in the United States	A28
۲۹	۲۰۰۶	سقوط بزرگ - نااطمینانی سودآوری - پیش‌بینی سقوط بزرگ - کاهش سرمایه‌گذاری - کیوتوین -	Investment and Uncertainty: Precipitating the Great Depression in the United States	A29
۳۰	۲۰۰۹	نااطمینانی سودآوری - ریسک - پیش‌بینی پذیری سود شرکت - اختلاف نظر تحلیل‌گران	The impact of risk and uncertainty on expected returns	A30
۳۱	۲۰۰۹	نااطمینانی محیطی - مدیریت سود - اقلام تعهدی - اصول پذیرفته شده حسابداری -	Environmental uncertainty and managers' use of discretionary accruals	A31
۳۲	۲۰۰۹	جریان‌های نقدی - توزیع سود سهام نقدی - انحراف استاندارد بازده ماهانه سهام - نااطمینانی جریان‌های نقدی -	Payout policy and cash-flow uncertainty	A32
۳۳	۲۰۰۹	برآورد گر فازی - نااطمینانی حجم بها و سود - نوسانات حجم موجودی پایان دوره - نوسانات تقاضا در بازار -	Cost-volume-profit analysis under uncertainty: A model with fuzzy estimators based on confidence intervals	A33
۳۴	۲۰۰۹	کاهش معاملات - کمبود نقدینگی - نااطمینانی قیمت - گذاری دارایی‌های سرمایه‌ای - مدیریت وجوه نقد	Model uncertainty and liquidity	A34

ردیف	سال انتشار	کدهای استخراج شده	عنوان	کد مقاله
۳۵	۲۰۱۰	قوانین مالیاتی - هیئت استانداردهای حسابداری - دارایی های مالیاتی - بدهی های مالیاتی - مدل نااطمینانی مالیاتی - استاندارد ۴۸-	FIN 48 and Tax Compliance	A35
۳۶	۲۰۱۰	متغیرهای در اختیار دولت - نوسانات سود سهام - کاهش سود شرکت - نااطمینانی سود آوری	International stock return predictability under model uncertainty	A36
۳۷	۲۰۱۱	نرخ مالیات - مدل نااطمینانی مالیاتی - قوانین کشوری - بی ثباتی و تغییرات قوانین - ریسک‌گریزی دولت - ضرر‌گریزی افراد	Optimal taxation under income uncertainty	A37
۳۸	۲۰۱۲	نااطمینانی سیاسی - انتخابات - بازده سهام - ابهام در خصوص سیاست های دولت	Uncertainty about government policy and stock prices	A38
۳۹	۲۰۱۳	نااطمینانی محیطی - مدیریت سود - اقلام تعهدی - اصول پذیرفته شده حسابداری - نااطمینانی اطلاعاتی	Income Smoothing, Information Uncertainty, Stock Returns, and Cost of Equity	A39
۴۰	۲۰۱۳	فرانشیز - نااطمینانی سود آوری - مبالغ تعهد شده - بهینه نبودن قرارداد - زیاندهی قرارداد - ضمانت پرداخت	The optimal decisions in franchising under profit uncertainty	A40
۴۱	۲۰۱۳	حجم بها و سود چند محصولی - نااطمینانی حجم بها و سود - نوسانات حجم موجودی پایان دوره - نوسانات تقاضا در بازار -	Investment projects in agribusiness: Cost-volume-profit analysis considering uncertainty and risk	A41
۴۲	۲۰۱۳	نااطمینانی سیاسی - انتخابات - حزب پیروز - تغییرات در قوانین و مقررات - تغییر نرخ مالیات - تغییرات محیطی	Measuring Economic Policy Uncertainty	A42
۴۳	۲۰۱۴	نااطمینانی اطلاعاتی - نوسانات بازده سهام - خطای پیش‌بینی سود هر سهم - نرسایی های آگاهی‌دهندگی محیط اطلاعات عمومی -	Momentum returns and information uncertainty: Evidence from China	A43
۴۴	۲۰۱۵	قیمت‌گذاری دارایی های سرمایه‌ای - نااطمینانی سیاست اقتصادی - تغییرات در قوانین - بازده بازارهای مالی -	The Asset-Pricing Implications of Government Economic Policy Uncertainty	A44
۴۵	۲۰۱۵	نااطمینانی بازده سهام - واریانس بازده - اندازه‌گیری نااطمینانی - شکستهای ساختاری	On the different approaches of measuring uncertainty shocks	A45
۴۶	۲۰۱۵	نااطمینانی اقتصاد کلان - نوسانات اقتصادی - نوسانات عرضه و تقاضا -	Measuring Uncertainty	A46
۴۷	۲۰۱۵	نااطمینانی سیاسی - واکنشها به انتخابات - سرمایه‌گذاری - برگشت‌پذیری سرمایه‌گذاری - نااطمینانی در سطح شرکت	Policy uncertainty and corporate investment.	A47
۴۸	۲۰۱۶	نااطمینانی سیاسی - انتخابات - حزب پیروز - تغییرات در قوانین و مقررات - تغییر نرخ مالیات - تغییرات محیطی	The Causal Relationship between Economic Policy Uncertainty and Stock	A48

ردیف	سال انتشار	کدهای استخراج شده	عنوان	کد مقاله
			Returns in China and India: Evidence from a Bootstrap Rolling Window Approach	
۴۹	۲۰۱۶	نااطمینانی سیاسی - اثرات انتخابات - تغییرات در قوانین و مقررات - نوسانات اختیار معاملات - حزب پیروز	The price of political uncertainty: Theory and evidence from the option market	A49
۵۰	۲۰۱۷	نااطمینانی اطلاعاتی - خطای پیش بینی سود هر سهم - نارسایی های آگاهی دهندگی محیط اطلاعات عمومی - انحراف قیمت	Oil price shocks, economic policy uncertainty and industry stock returns in China: Asymmetric effects with quantile regression	A50
۵۱	۲۰۱۸	نااطمینانی سیاسی - تاثیر انتخابات - تغییرات در قوانین و مقررات - تغییر نرخ مالیات - تغییرات محیطی - بازده بیت کوین	Does economic policy uncertainty predict the Bitcoin returns? An empirical investigation	A51
۵۲	۲۰۱۸	نااطمینانی سیاسی واکنش بازارها به انتخابات - تغییرات در قوانین و مقررات - تغییر نرخ مالیات - تغییرات محیطی - بازده بازار سرمایه	Can economic policy uncertainty predict stock returns? Global evidence	A52
۵۳	۲۰۱۸	نااطمینانی سیاسی - انتخابات - تلفیق - ادغام - ترکیب تجاری - ابهام در خصوص سیاست های دولت	Does policy uncertainty affect mergers and acquisitions?	A53
۵۴	۲۰۱۹	نااطمینانی سیاسی - انتخابات - حزب پیروز - تغییرات در قوانین و مقررات - تغییر نرخ مالیات - تغییرات محیطی - بازده بیت کوین	The relationship between Bitcoin returns and trade policy uncertainty	A54
۵۵	۲۰۱۹	تغییر نرخ مالیات - تغییرات محیطی - نااطمینانی سیاسی - انتخابات - حزب پیروز - تغییرات در قوانین و مقررات	Economic policy uncertainty: A literature review	A55
۵۶	۲۰۱۹	نااطمینانی سیاسی - انتخابات - نگهداشت وجه نقد - کاهش سرمایه گذاری - ابهام در خصوص سیاست های دولت	Policy uncertainty and firm cash holdings	A56
۵۷	۲۰۲۰	بیت کوین - ارز دیجیتال - نااطمینانی اقتصادی - تغییرات در قوانین - بازده بازارهای مالی	Policy uncertainty and Bitcoin returns	A57
۵۸	۲۰۲۰	قوانین مالیاتی - نااطمینانی نرخ مالیات - انتقال سود - شرکت های بین المللی - مبادلات درون گروهی - صورت های مالی تلفیقی	Profit shifting and tax-rate uncertainty	A58
۵۹	۲۰۲۱	بحران جهانی - اقتصاد بین الملل - نااطمینانی محیطی - پاندمی کووید ۱۹ - قدرت نظام سلامت - نوسانات بازار سهام	The effect of COVID-19 pandemic on global stock market volatility: Can economic strength help to manage the uncertainty	A59

ردیف	سال انتشار	کدهای استخراج شده	عنوان	کد مقاله
۶۰	۲۰۲۱	بازده بیت کوین - واکنش بازارها به ناطلمینانی سیاسی - حزب پیروز - تغییرات در قوانین و مقررات - تغییر نرخ مالیات - تغییرات محیطی	Predicting Bitcoin returns: Comparing the roles of newspaper- and internet search-based measures of uncertainty	A60
۶۱	۲۰۲۱	بی ثباتی اجرایی - تغییرات هیئت مدیره و مدیر عامل - ناطلمینانی سودآوری - مجمع عمومی عادی - مجمع عمومی فوق العاده	Economic policy uncertainty and executive turnover.	A61
۶۲	۲۰۲۲	واریانس شوک ها در سطح بانک - ناطلمینانی اقتصاد خرد - خلق نقدینگی -	Bank liquidity creation under micro uncertainty: The conditioning role of income structure	A62
۶۳	۲۰۲۲	نااطلمینانی سیاسی - انتخابات - حزب پیروز - تغییرات در قوانین و مقررات - تغییر نرخ مالیات - تغییرات محیطی - بازده ریز ارز	Influences of uncertainty on the returns and liquidity of cryptocurrencies: Evidence from a portfolio approach	A63
۶۴	۲۰۲۲	نااطلمینانی سیاسی - اثر انتخابات بر ریزارزها - حزب پیروز - تغییرات در قوانین و مقررات - تغییر نرخ مالیات - تغییرات محیطی -	The determinants of Bitcoin returns and volatility: Perspectives on global and national economic policy uncertainty	A64
۶۵	۲۰۲۳	ارز دیجیتال - تغییرات در قوانین - بازده بازارهای مالی - بحران جهانی - ناطلمینانی محیطی - همه گیری کووید ۱۹ - شرکت های کوچک - سرمایه اجتماعی - حمایت دولتی	A comparative analysis of cryptocurrency returns and economic policy uncertainty pre- and post-Covid-19	A65
۶۶	۲۰۲۳	نااطلمینانی سیاست آب و هوا - تصمیمات دولت جدید - اقتصاد کلان - تغییر سیاست ها - سهام حساس به سیاست های آب و هوایی	Climate policy uncertainty and the cross-section of stock returns	A66
۶۷	۲۰۲۳	بحران جهانی - ناطلمینانی محیطی - پاندمی کووید ۱۹ - شرکت های کوچک و متوسط - سرمایه اجتماعی - حمایت دولتی	Navigating uncertainty: The resilience of third-sector organizations and socially oriented small- and medium-sized enterprises during the COVID-19 pandemic	A67
۶۸	۲۰۲۴	بحران جهانی - اقتصاد کلان - ناطلمینانی محیطی - همه گیری کووید ۱۹ - بازده سهام - سرمایه اجتماعی - اقتصاد نوظهور	fundamental analysis of the firm on stock returns in the uncertainty caused by the covid-19 pandemic: the case of emerging economy	A68

مرحله پنجم فراترکیب به تجزیه و تحلیل و ترکیب یافته‌های کیفی اختصاص دارد. در این تحقیق، از تحلیل محتوای کیفی برای تجزیه و تحلیل یافته‌ها استفاده شده است. ابزار مورد

استفاده در تحلیل محتوا، کدگذاری است. بر این اساس ۴۷ مولفه در قالب ۵ بعد به همراه شاخصه‌های اندازه‌گیری هر یک شناسایی شد.

ششمین مرحله فراترکیب کنترل کیفیت اطلاعات می‌باشد. در روش فراترکیب، محقق از روش‌های مختلفی برای حفظ کیفیت در مطالعه استفاده می‌کند. در این پژوهش نیز اقدامات زیر برای کنترل کیفیت پژوهش مورد توجه پژوهشگر قرار گرفته است:

- ارائه توضیحات و توصیف روشن و بدون ابهام در سراسر پژوهش
- استفاده از هر دو راهبرد جستجوی الکترونیک و دستی
- کنترل کیفیت مطالعات کیفی با استفاده از برنامه مهارت‌های ارزیابی انتقادی
- استفاده از رویکردها و نگرش‌های مناسب جهت تلفیق مطالعات اصلی در زمان مناسب.

علاوه بر موارد فوق برای کنترل کیفیت و اطمینان از پایایی مفاهیم استخراجی از پژوهش‌های منتخب و دسته‌بندی آنها، از مقایسه نظر پژوهشگر با خبرگان استفاده گردید. برای این منظور فهرست کدهای استخراجی در اختیار دو تن از اعضای هیئت علمی دانشگاه (خبرگان) قرار گرفت تا نسبت به دسته‌بندی این کدها در قالب مولفه‌ها اقدام نمایند. سپس ضریب توافق کاپای مولفه‌ها ارائه شده توسط دو پژوهشگر با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۶ در سطح معناداری ۰,۰۰۰ محاسبه شد. بر این اساس ضریب توافق کاپای مولفه‌ها ۸۵٪ بدست آمد که بیانگر سطح توافق بالا و پایایی نتایج است.

یافته‌های پژوهش

در هفتمین مرحله فراترکیب یافته‌های حاصل از مراحل قبل ارائه می‌شوند. بر اساس این یافته‌ها ۴۷ عامل کلیدی (مولفه) از تحلیل ۶۸ مقاله به روش نظام‌مند، شناسایی شدند. این ۴۷ مولفه به همراه شاخصه‌های اندازه‌گیری هر مولفه، در قالب ۴ بعد دسته‌بندی شدند. در ادامه به تشریح ابعاد و مولفه‌های موثر بر نااطمینانی خواهیم پرداخت. ابعادی که از طریق فرآیند مرور نظام‌مند شناسایی شده‌اند مشتمل بر بعد شرکت، صنعت، کلیت بازار سرمایه (اقتصاد کلان) و اقتصاد بین‌المللی می‌باشند.

بعد از تشریح و توسعه مفهوم نااطمینانی در خلال سال‌های ۱۹۲۱ تا ۱۹۳۶ توسط نایت و کینز، تحقیقات زیادی به منظور مطالعه علل وقوع نااطمینانی و رفتار مدیران شرکت‌ها در شرایط

نااطمینانی انجام شد که بخش قابل توجهی از تحقیقات مذکور در سطح شرکت می‌باشند. به طور کلی نااطمینانی نسبت به سودآوری، حجم تولید، حجم فروش، نرخ مواد اولیه و ... منجر به تصمیم‌گیری محافظه‌کارانه می‌گردد در نتیجه سرمایه‌گذاری شرکت‌ها کاهش می‌یابد و استفاده از اعتبار تجاری و دریافت تسهیلات محدود می‌گردد همچنین به موازات سخت‌گیری بانک‌ها در خصوص اعطای تسهیلات، هزینه‌های تامین مالی شرکت نیز افزایش می‌یابد که به نوبه خود به کاهش سودآوری شرکت دامن می‌زند.

مرور نظام‌مند ادبیات حوزه نااطمینانی به شناسایی ۲۷ مولفه به همراه شاخصه‌های اندازه‌گیری در سطح شرکت گردیده است که در جدول ۴ ارائه گردیده است.

جدول ۴. مولفه‌های نااطمینانی در بعد شرکت

ردیف	ابعاد	مولفه	شاخصه
۱	شرکت	نااطمینانی حجم تولید بهینه	نوسانات حاشیه سود هر یک از محصولات
۲	شرکت	نااطمینانی حجم فروش آتی	نوسانات حجم تقاضای محصولات شرکت - نوسان حجم تقاضا در بورس کالا
۳	شرکت	نااطمینانی هزینه‌های انبارداری	نوسانات حجم موجودی کالای پایان دوره
۴	شرکت	نااطمینانی نقطه سر به سر تولید محصولات	نوسانات قیمت محصولات در بازار
۵	شرکت	نااطمینانی بهای تولید	نوسانات قیمت مواد اولیه
۶	شرکت	نوسانات زنجیره ارزش	تغییرات عمده در وضعیت عرضه کنندگان (تامین کنندگان - زنجیره بالا دستی) و طرف تقاضا (مشتریان - زنجیره پایین دستی)
۷	شرکت	عدم همبستگی در زنجیره تامین	قراردادهای کوتاه مدت با تامین کنندگان - عدم عقد قرارداد های بلند مدت با تامین کنندگان
۸	شرکت	نااطمینانی صداقت در گزارشگری سود	مدیریت سود
۹	شرکت	نااطمینانی صحت محاسبه سود (تحریف در گزارشگری مالی)	بندهای ناشی از تحریف در گزارش حسابرس
۱۰	شرکت	هموارسازی سود (ایجاد کننده نااطمینانی اطلاعاتی)	مدل تعدیل شده جونز
۱۱	شرکت	نااطمینانی صحت محاسبه سود	اختلاف مبلغ سود حسابداری و سود اقتصادی

ردیف	ابعاد	مؤلفه	شاخصه
۱۲	شرکت	عدم توافق با حسابرس	اختلاف فاحش (بیش از متوسط بازار) سود حسابرسی شده و حسابرسی نشده در دوره های قبل
۱۳	شرکت	نااطمینانی بازده نقدی	واریانس اختلاف سود خالص و سود نقدی
۱۴	شرکت	نااطمینانی گزارشگری مالی گروه - نااطمینانی عدم کفایت نظارت بر گزارشگری مالی	بازده غیر عادی ناشی از عملکرد شرکتهای فرعی و وابسته که در طول سال مالی به اندازه کافی افشا نداشته اند.
۱۵	شرکت	شکاف بین استاندارد های حسابداری و قوانین مالیاتی	عدم اعتماد به دارایی ها و بدهی های مالیاتی افشا شده
۱۶	شرکت	نااطمینانی نرخ بهره (نوسانات هزینه فرصت سرمایه گذاری ها)	نوسانات نرخ بهره
۱۷	شرکت	نااطمینانی جریان وجوه نقد	سرمایه در گردش کمتر نسبت گروه و روند کاهشی استفاده از اعتبار تجاری
۱۸	شرکت	نااطمینانی وصول مطالبات	روند رو به رشد مطالبات سوخت شده و افزایش دوره وصول مطالبات
۱۹	شرکت	نااطمینانی نرخ مالیات بر درآمد	تغییرات و بی ثباتی نرخ مالیات
۲۰	شرکت	نااطمینانی اطلاعاتی	تغییر پذیری بازده سهام و خطای پیش بینی سود هر سهم
۲۱	شرکت	اثرات منفی متغیرهای در اختیار دولت بر سود سهام شرکت ها	وابستگی شرکت در زنجیره بالادستی یا پایین دستی به دولت (دریافت خوراک با نرخ دولتی یا قیمت گذاری محصولات توسط دولت (خودروسازها))
۲۲	شرکت	نااطمینانی مبالغ تعهد شده در قراردادها	سهام بیش از ۱۰ درصدی یک قرارداد از کل درآمد شرکت
۲۳	شرکت	نااطمینانی نسبت به آب و هوا	ایجاد تنش آب در کشور (شرکتهای وابسته به اقلیم مانند صنایع کشاورزی)
۲۴	شرکت	ضعف مدیریتی	واریانس شوک ها در سطح بانک
۲۵	شرکت	بی ثباتی اجرایی	تغییر مدیرعامل در سال مورد بررسی - برکناری مدیرعامل قبل از پایان مدت مسئولیت تعیین شده

ردیف	ابعاد	مؤلفه	شاخصه
۲۶	شرکت	نارسانی های آگاهی دهندگی محیط اطلاعات عمومی	فرصت های رشد
۲۷	شرکت	پیشبینی پذیر نبودن سود	واریانس (پراکندگی) بالای نظرات تحلیلگران در مورد سود شرکت

بر اساس نتایج حاصل از مطالعات حوزه سرریز نوسانات در ماندگی مالی و ورشکستگی یک شرکت بر شرکت‌های هم‌گروه تاثیر بسیار شدیدی دارد که نتایج حاصل از بررسی تحقیقات حوزه نااطمینانی در سطح صنعت تایید کننده‌ی این امر می‌باشد. نااطمینانی‌های شناسایی شده در سطح صنعت در جدول ۵ ارائه گردیده است.

جدول ۵. مؤلفه های نااطمینانی در بعد صنعت

ردیف	ابعاد	مؤلفه	شاخصه
۱	صنعت	نارسانی های محیط اطلاع رسانی عمومی	سقوط شدید شاخص کل
۲	صنعت	انتقال (سرایت) ورشکستگی در صنعت	وجود یک یا چند شرکت درمانده و ورشکسته در صنعت
۳	صنعت	رانت اقتصادی	تخصیص ارز دولتی
۴	صنعت	نقش بودجه	قیمت خوراک پتروشیمی - نرخ خرید تضمینی گندم و ...
۵	صنعت	کاهش همزمانی قیمت	کاهش همبستگی شاخص کل و بازده روزانه شاخص صنایع

مطالعه ادبیات پژوهش مبین این امر است که بیشتر مدل‌ها و الگوهای پیشنهاد شده جهت اندازه‌گیری نااطمینانی در سطح کلیت بازار سرمایه و کشور می‌باشد؛ متغیرهایی مانند نرخ بهره، نرخ تورم و نرخ ریپو و ... به سرعت باعث شکل‌گیری نااطمینانی نسبت به وضعیت اقتصادی کشور می‌شود لذا مهار کردن مؤلفه‌های نااطمینانی در سطح اقتصاد کلان حائز اهمیت می‌باشد. در ادامه مؤلفه‌های ایجادکننده نااطمینانی در بعد اقتصاد کلان در جدول ۶ ارائه می‌گردد.

جدول ۶. مولفه‌های نااطمینانی در بعد اقتصاد کلان

ردیف	ابعاد	مولفه	شاخصه
۱	اقتصاد کلان	نااطمینانی نرخ ارز	نوسانات نرخ ارز (کاهش ارزش برابری پول ملی در برابر طلا)
۲	اقتصاد کلان	بی ثباتی و تغییرات در قوانین کشور	مقاطع انتخابات
۳	اقتصاد کلان	وضعیت کلی اقتصاد - نااطمینانی درآمدهای کشور	روند کاهشی تولید ناخالص داخلی
۴	اقتصاد کلان	تعامل با جهان - جذب سرمایه گذاری خارجی	کاهش جذب سرمایه خارجی به علت وضعیت کشور در لیست FATF
۵	اقتصاد کلان	قدرت پول ملی	نرخ تورم
۶	اقتصاد کلان	تصمیمات بانک مرکزی	نرخ بهره
۷	اقتصاد کلان	بی ثباتی سیاستهای اقتصادی	پراکندگی (نوسان) تولید ناخالص داخلی
۸	اقتصاد کلان	تعامل با جهان	وضعیت تحریم ها
۹	اقتصاد کلان	تصمیمات بانک مرکزی	نرخ ریو
۱۰	اقتصاد کلان	کسری بودجه دولت	عدم تحقق درآمدهای پیش بینی شده - رویدادهای غیرمترقبه
۱۱	اقتصاد کلان	چشم انداز منفی تجارت	منفی بودن تراز تجاری

همه‌گیری کووید ۱۹ تحقیقات حوزه نااطمینانی را به شدت تحت تاثیر قرار داد. لذا در سال‌های بعد از پاندمی شاهد افزایش تلاش‌های پژوهشی در زمینه پیشنهاد مدل اندازه‌گیری نااطمینانی و تاثیر نااطمینانی در سطح جهانی بر متغیرهایی در سطح شرکت، اقتصاد کلان و اقتصاد بین‌المللی خواهیم بود. در ادبیات مالی سهام کشاورزی و دارویی با عنوان سهام تدافعی شناخته شده هستند و بر اساس تحقیقات انجام شده در خصوص تاثیر همه‌گیری کووید ۱۹ بر بازار سرمایه، سهام گردشگری کمترین مقاومت و سهام دارویی - کشاورزی بیشترین مقاومت در برابر وقوع نااطمینانی را داشتند. مرور نظام‌مند ادبیات حوزه نااطمینانی منجر به شناسایی ۳ مولفه در بعد جهانی (اقتصاد بین‌الملل) شد.

جدول ۷. مولفه‌های نااطمینانی در بعد جهانی

ردیف	ابعاد	مولفه	شاخصه
۱	جهانی (اقتصاد بین‌المللی)	قیمت انرژی	قیمت نفت
۲	جهانی (اقتصاد بین‌المللی)	عرضه و تقاضای مواد اولیه	نرخ LME
۳	جهانی (اقتصاد بین‌المللی)	نااطمینانی محیطی	بحران‌های جهانی مانند پاندمی کووید ۱۹

بحث و نتیجه‌گیری

در حال حاضر نااطمینانی‌های زیادی در خصوص سیاست‌های مالیاتی، مالی، پولی و سایر قوانین نظارتی وجود دارد؛ نااطمینانی‌های مذکور نقش مهمی در شکل‌دهی به سیاست‌های بودجه‌ای دولت، تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری و راهبری شرکت‌ها دارد؛ در واقع برقراری فرض تداوم فعالیت برای شرکت‌ها در گرو فائق آمدن بر نااطمینانی‌ها نسبت به سودآوری است که این امر فقط در خصوص نااطمینانی‌های درونی (در بعد شرکت، در اختیار مدیر و در بعد اقتصاد کلان، عوامل در اختیار دولت) مصداق دارد و مدیر یا سران سیاسی نمی‌تواند اثرات نااطمینانی‌های بیرونی را مهار کند.

نتایج حاصل مرور مطالعات حوزه نااطمینانی مبین این موضوع است که شرکت‌ها در مواجهه با شرایط نااطمینانی به علت افزایش هزینه‌های استقراض، سیاست‌های محافظه‌کارانه‌تری اتخاذ می‌کنند، بنابراین شرکت‌ها کمتر سرمایه‌گذاری می‌کنند. تحت شرایط نااطمینانی عرضه‌های اولیه سهام کمتر صورت می‌گیرد و ترکیب‌های تجاری کمتری انجام می‌گیرد؛ همچنین سیاست‌های پرداخت محافظه‌کارانه‌تر می‌شود و شرکت‌ها به نگهداشت بیشتر وجه نقد متمایل می‌شوند زیرا استفاده از اعتبار تجاری محدود می‌شود و احتمال کمبود سرمایه در گردش به وجود می‌آید، به طور کلی نتایج پژوهش حاضر با نتایج تحقیقات مشابه مانند بیکر و همکاران (۲۰۱۶)، بلوم (۲۰۰۹)، کولاک (۲۰۱۷)، لی (۲۰۲۰) و ... مطابقت دارد و همانطوری که قیمت طلا دماسنج ترس در جهان محسوب می‌شود (در بعد اقتصاد بین‌الملل)، مدل‌ها و متغیرهای اندازه‌گیری نااطمینانی هم با کلید واژه‌های درماندگی مالی، ورشکستگی و بحران مالی^۱ رابطه مستقیم دارند (در ابعاد شرکت و صنعت) لذا پیش‌بینی کوزو در سال ۲۰۱۷ در خصوص حرکت جهان به سمت فضای نااطمینانی مطابق با نتایج مقاله حاضر می‌باشد (در کلیه ابعاد).

بررسی نظام‌مند ادبیات پژوهش در حوزه نااطمینانی منجر به شناسایی ۴۷ مولفه به همراه شاخصه‌های اندازه‌گیری مربوط به هر مولفه گردید. مولفه‌های نااطمینانی در چهار بعد شرکت، صنعت، اقتصاد کلان و اقتصاد بین‌الملل طبقه‌بندی شدند که بعد شرکت بیشترین حجم از تحقیقات را به خود اختصاص داده است. همچنین بررسی تحقیقات انجام شده در بعد شرکت نشان‌دهنده علاقه پژوهشگران به بررسی نااطمینانی‌های مربوط به زنجیره بالادستی و پایین دستی است در واقع شرکت‌ها نسبت به تامین مواد اولیه تولید و فروش محصولات تولید شده نااطمینانی دارند.

در سال‌های اخیر، چالش‌های بزرگ متعددی در سطح جهان پدیدار گشت که منجر به نااطمینانی‌های سیاسی و اقتصادی شده است؛ زیرا جهان به هم پیوسته است و آنچه در یک گوشه‌ای از جهان رخ می‌دهد می‌تواند بر قسمت دیگر تأثیرگذار باشد. پیچیدگی‌ها و وابستگی‌ها به طور قابل توجهی در دنیای امروز افزایش یافته است که به خودی خود منجر به نااطمینانی هرچه بیشتر می‌شود. این چالش‌ها با "بهار عربی" آغاز شد که منجر به آشفتگی سیاسی در خاورمیانه و در میان ابرقدرت‌های جهان شد و با انتخاب دونالد ترامپ به عنوان رئیس جمهور ایالات متحده پایان یافت. همانطور که جهان با سرعت به سمت تکامل حرکت می‌کند، حوادثی از این دست منجر به بروز احساس بی‌ثباتی سیاسی و اقتصادی شده و نااطمینانی را در سراسر جهان تشدید می‌کند. در اروپا، رویدادهایی مانند الحاق کریمه به روسیه و بحران پناهجویان، که به ظهور عقاید سیاسی با گرایش راست و افزایش تهدیدات تروریستی دامن زده و روابط درون و بین کشورها را مختل کرد. در ادامه خروج بریتانیا از اتحادیه اروپا یا تردیدها را در مورد آینده یورو و سیاست‌های اقتصادی در اروپا افزایش داده است (التهقب و الغربعلی^۱، ۲۰۱۹) و با شروع همه‌گیری کووید ۱۹ نااطمینانی‌ها در سطح جهان به بالاترین سطح رسید؛ اندکی پس از پایان بحران کووید ۱۹ با شروع جنگ بین روسیه و اوکراین نااطمینانی‌ها نسبت به آینده اروپا را افزایش یافته است به طوری که بسیاری از نخبگان و ثروتمندان از اروپا به ایالات متحده آمریکا مهاجرت کرده‌اند. بر این اساس نگارنده بر این باور است که تحقیقات آتی حوزه نااطمینانی بر تحقیقات ترکیبی در دو بعد جهانی و شرکتی متمرکز خواهد بود و محققین به بررسی تأثیر نااطمینانی بر شرکت‌های بین‌المللی خواهد پرداخت؛ این مسیر تحقیقاتی چند سالی است که با

جنگ تعرفه‌ای ایالات متحده آمریکا و چین شروع شده و با تغییرات نرخ مالیات توسط دولت‌ها تشدید شده است و شرکت‌های بین‌المللی را با نااطمینانی نرخ مالیات و نااطمینانی سودآوری مواجه کرده است و این شرکت‌ها نیز در پاسخ به نوسانات نرخ مالیات در کشورهای مختلف راهبرد آربیتراژ مالیاتی روی آورده‌اند.

ملاحظات اخلاقی

حامی مالی: مقاله حامی مالی ندارد.

مشارکت نویسندگان: تمام نویسندگان در آماده‌سازی مقاله مشارکت داشته‌اند.

تعارض منافع: بنا بر اظهار نویسندگان در این مقاله هیچگونه تعارض منافی وجود ندارد.

تعهد کپی‌رایت: طبق تعهد نویسندگان حق کپی‌رایت رعایت شده است.

منابع

- اصغرپور، حسین؛ احمدیان، کسری و منیعی، امید (۱۳۹۲). اثر بی‌ثباتی سیاسی بر رشد اقتصادی ایران: رهیافت غیر خطی، پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی، ۲۱ (۶۸)، ۱۷۵-۱۹۴
- تامرادی، فاضل؛ بشیری منش، نازنین؛ کعب عمیر، احمد و عارف منش، زهره (۱۴۰۲). ارائه مدل مولفه‌های موثر و پیامدهای مالی مدیریت ریسک شرکت: تحلیل سلسله مراتبی و تئوری راف توسعه یافته. پژوهش‌های تجربی حسابداری ۱۳ (۳)، ۱۶۴-۱۳۳
- ثقفی، علی؛ معتمدی فاضل، مجید (۱۳۹۰). رابطه میان کیفیت حسابرسی و کارایی سرمایه‌گذاری در شرکت‌های با امکانات سرمایه‌گذاری بالا. پژوهش‌های حسابداری مالی، ۳ (۴)، ۱-۱۴.
- حجازی، رضوان؛ قیطاس، روحاله؛ کریمی، محمدباقر (۱۳۹۰). هموارسازی سود و عدم اطمینان اطلاعاتی، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، ۱۸ (۶۳)، ۸۰-۶۳
- دارابی، رویا؛ سرایی، سمیرا؛ تقوی، فاطمه (۱۴۰۰). تاثیر عدم اطمینان سیاست اقتصادی با استفاده از معیارهای ریسک مالی و ریسک اقتصادی بر ریسک سقوط سهام، مطالعات حسابداری و حسابرسی، ۴۰، ۴۷-۶۲
- دلآوری، سیدجواد؛ نادری، علی و اوریایی، زهرا؛ (۱۴۰۲). بررسی رابطه نااطمینانی سیاسی ناشی از انتخابات ریاست جمهوری و هزینه سرمایه شرکت‌ها در بورس اوراق بهادار تهران؛ مطالعات اقتصاد سیاسی بین الملل؛ ۶ (۱)، ۱۳۱-۱۰۷.
- رجبی، مصطفی و تاج‌الدینی، نسیم (۱۳۹۵). تحلیل اثر نااطمینانی اقتصاد کلان بر سرمایه‌گذاری و رشد اقتصادی در ایران طی سال‌های ۱۳۹۰-۱۳۵۹، فصلنامه اقتصاد کاربردی، ۶ (۱۸)، ۱۵-۲۱
- مرشدی، فاطمه و حسینی، سیدعلی (۱۴۰۱). شناسایی و رتبه‌بندی معیارهای سنجش ریسک شرکت‌ها برای پذیرش در بازار سرمایه. پژوهش‌های تجربی حسابداری، ۱۲ (۴)، ۴۸-۲۷
- مهربان‌پور، محمدرضا؛ حبیب‌زاده، ملیحه؛ (۱۳۹۷). خوشه‌بندی و پیش‌بینی سودآوری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با رویکرد درخت تصمیم؛ مطالعات تجربی حسابداری مالی؛ ۵۹ (۲)، ۱۳۵-۱۵۷
- واعظ، سید علی؛ درسه، سیدصابر (۱۳۹۷). بررسی تاثیر تخصص حسابرسان در صنعت بر رابطه بین عدم شفافیت اطلاعات مالی و خطر سقوط آتی قیمت سهام. تحقیقات حسابداری و حسابرسی ۳۹ (۱)، ۱۱۱-۱۳۲
- هیبتی، رضا؛ شجری، هوشنگ و صمدی، سعید (۱۳۹۵). اندازه‌گیری نااطمینانی در اقتصاد کلان، فصلنامه پژوهش‌های پولی و بانکی، ۲۸، ۲۲۳-۲۵۰

References

- Abel, A. B. (1983). Optimal investment under uncertainty. *The American Economic Review*, 73(1), 228-233.

- Alaali, F;(2020). The effect of oil and stock price volatility on firm level investment: The case of UK firms, *Energy Economics*, 87 (1), 104-126
- Al-Thaqeb, S. A; & Algharabali, B. G. (2019). Economic policy uncertainty: A literature review. *The Journal of Economic Asymmetries*, 20, 1-11
- Asgarpur H, Ahmadian K, Maniee O.(2014) Effect of Political Instability on Economic Growth in Iran (Nonlinearity method, APARCH) . *Journal of Economic Research and Policies*; 21 (68) :175-194 .(In Persian).
- Atanassov, J; Julio, B; & Leng, T. (2024). The bright side of political uncertainty: The case of R&D. *The Review of Financial Studies*, hhae023, 11, 1-60
- Baker, S. R; Bloom, N; & Davis, S. J. (2013). Measuring Economic Policy Uncertainty. *Chicago Booth Research Paper 13-02*.
- Baker, S. R; Bloom, N; & Davis, S. J. (2016). Measuring economic policy uncertainty. *The quarterly journal of economics*, 131(4), 1593-1636.
- Ballantine, John.w; Frederick .c.cleveland, c.timothy..(1993), profitability, uncertainty & firm size, *small business economics*, 93 (1) 87-100
- Bernanke, B. (1983), Irreversibility, uncertainty, and cyclical investment. *Quarterly Journal of Economics*, 98 (1), 85-106.
- Bernanke, B. S. (1983). Irreversibility, uncertainty, and cyclical investment. *The Quarterly Journal of Economics* 98(1), 85-106.
- Bonaime, A; Gulen, H; & Ion, M. (2018). Does policy uncertainty affect mergers and acquisitions? *Journal of Financial Economics Forthcoming*, 129(3), 531-558
- Bulan, L. T. (2005). Real options, irreversible investment and firm uncertainty: new evidence from us firms. *Review of Financial Economics* 14(3-4), 255-279.
- Chen, J. V; Kama, I; & Lehavy, R. (2024). The managerial perception of uncertainty and cost elasticity. *Journal of Accounting and Economics*, 77(1), 101613.
- Ciner, Cetin. (2020). Stock Return Predictability in the time of COVID-19, *Finance Research Letters*, 38(1), 1-17
- Çolak, G; Durnev, A; & Qian, Y. (2017). Political uncertainty and IPO activity: Evidence from US gubernatorial elections. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 52(6), 1-42.
- Colicchia, C; and Strozzi, F. (2012). Supply chain risk management: A new methodology for a systematic literature review. *Supply Chain Management*, 17(4), 403-418.
- COSO. (2017). Enterprise risk management integrating with strategy and performance. <www.erm.coso.org> accessed 02.05.2018. (pp. 1-10): Committee of Sponsoring Organisations of the Treadway Commission.
- Dai, L, & Ngo, P. (2021), Political uncertainty and accounting conservatism. *European Accounting Review*, 30 (2), 277-307.
- Darabi, R; sarae, S; & taghavi qasem abad, F. (2021). The effect of economic policy uncertainty using financial risk and economic risk criteria on stock crash risk. *Accounting and Auditing Studies*, 10(40), 47-62. (In Persian).
- Delavari, S. J; Naderi, A; & Oryaie, Z. (2023). Investigating the Relationship Between Political Uncertainty Caused by Presidential Elections and Cost of Capital in Tehran Stock Exchange Companies. *International Political Economy Studies*, 6(1), 107-131. (In Persian).
- Demir, E; & Ersan, O. (2017). Economic policy uncertainty and cash holdings: Evidence from BRIC countries. *Emerging Markets Review*, 33 (2), 189-200.

- Drobetz, W; El Ghouli, S; Guedhami, O; & Janzen, M. (2018). Policy uncertainty, investment, and the cost of capital. *Journal of Financial Stability*, 39 (1), 28-45.
- Ewing, B.T; & Malik, F. (2013). Volatility transmission between gold and oil futures under structural breaks. *International Review of Economics and Finance*, 25(3): 113-121
- Finger, C. A. (1994). The ability of earnings to predict future earnings and cash flow. *Journal of accounting research*, 32(2), 210-223.
- Galbraith, J. K. (1977). *The Age of uncertainty*. Boston: Houghton Mifflin.
- Ghouli, S; Guedhami, O; Kim, Y; & Yoon, H. (2021), Policy uncertainty and accounting quality. *The Accounting Review*, 96 (4), 233-260.
- Gosling, J; and Naim, M. M. (2009). Int. J. Production Economics Engineer-to-order supply chain management: A literature review and research agenda, *Empirical Research in Accounting*. 122, 741-754.
- Gul, F. A; & Kealey, B. T. (1999). Chaebol, investment opportunity set and corporate debt and dividend policies of Korean companies. *Review of Quantitative Finance and Accounting*, 13, 401-416.
- Gulen, H; & Ion, M. (2015). Policy uncertainty and corporate investment. *Review of Financial Studies*, 29(3), 523-564.
- Heibati, R; Shajari, H. Samadi, S; (2017). Measuring Uncertainty in Macroeconomics; *Monetary and Banking Research Quarterly*. 9 (28) (In Persian).
- Hejazi, R; Gitas, R; Karimi, M. (2011). Profit smoothing and informational uncertainty. *Accounting and Auditing Review*, 18(63). (In Persian).
- Jens, C. E. (2017). Political uncertainty and investment: Causal evidence from US gubernatorial elections. *Journal of Financial Economics*, 124(3), 563-579.
- Jones, C. M; & Kaul, G. (1996). Oil and the stock markets. *The journal of Finance*, 51(2), 463-491.
- Jurado, Kyle Sydney C. Ludvigson, and Serena Ng, (2015), Measuring Uncertainty, *American Economic Review* 2015, 105(3): 1177-1216
- Kelly, B; P_astor, L; & Veronesi, P. (2016). The price of political uncertainty: Theory and evidence from the option market. *The Journal of Finance*, 71(5), 2417-2480.
- Kitchenham, B; Pretorius, R; Budgen, D; Pearl Brereton, O; Turner, M; Niazi, M; and Linkman, S. (2010). Systematic literature reviews in software engineering – A tertiary study. *Information and Software Technology*, 52(8), 792-805.
- Lee, W; Pittman, J; & Saffar, W. (2020), Political uncertainty and cost stickiness: evidence from national elections around the world, *Contemporary Accounting Research*, 37 (2), 1107- 1139.
- Mehrabanpour, M; & Habibzade, M. (2018). Clustering and Profitability Forecast of Companies listed in Tehran Stock Exchange with the Decision Tree c5 Approach. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 15(59), 135-157. (In Persian).
- Morioka, S. N; and Carvalho, M. M. De. (2016). A systematic literature review towards a conceptual framework for integrating sustainability performance into business, *Empirical Research in Accounting*. 36, 134-146.
- Morshedi, F; & Hosseini, S. A. (2023). Identification and ranking the criteria for measuring the risk of companies for listing in the capital market. *Empirical Research in Accounting*, 12(4), 27-48. (In Persian).
- Nguyen, N. H; & Phan, H. V. (2017). Policy uncertainty and mergers and acquisitions. *Journal of Financial and Quantitative Analysis*, 52(2), 613-644.

- Panousi, V; & Papanikolaou, D. (2012). Investment, idiosyncratic risk, and ownership. *The Journal of Finance*, 67(3), 1113–1148.
- Pastor, L; & Veronesi, P. (2012). Uncertainty about government policy and stock prices. *The Journal of Finance*, 67(4), 1219–1264.
- Pastor, L; & Veronesi, P. (2013). Political uncertainty and risk premia. *Journal of Financial Economics*, 110(3), 520–545.
- Pemberton, J. (1997). Modelling and measuring income uncertainty in life cycle models. *Economic Modelling*, 14(1), 81-98.
- Phan, D, Iyke, B, Sharma, S, & Affandi, Y. (2021), Economic policy uncertainty and financial stability—is there a relation? *Economic Modelling*, 94, 1018-1029.
- Phan, H. V; Nguyen, N. H; Nguyen, H. T; & Hegde, S. (2019). Policy uncertainty and firm cash holdings, *Journal of Business Research*, 95, 71–82.
- Rajabi, M; Tajoddin, N; (2017); Analyzing the effect of macroeconomic uncertainty on investment and economic growth in Iran. *Applied Economics*. 6 (18) (In Persian).
- Sadorsky, P. (1999), "Oil Price Shocks and Stock Market Activity", *Energy Economics*, 21, 449-69.
- Sadorsky, P. (2006), "Modelling and Forecasting Petroleum Futures Volatility", *Energy Economics*, 28, 467–488.
- Saghafi, A; & Motamedi Fazel, M. (2012). Relation between Audit Quality and Investment Efficiency in Firms with High Investment Opportunities. *Financial Accounting Research*, 3(4), 1-14. (In Persian).
- Sandelowski, M; & Barroso, J. (2007). *Handbook for synthesizing qualitative research*. Springer publishing company, 151-227
- Small, H. G. (1978). Cited documents as concept symbols. *Social studies of science*, 8(3), 327-340.
- Tamoradi, F; Bashirimanesh, N; Kaabomeir, A; & Arefmanesh, Z. (2023). Designing a Model of Effective Determinants and Financial Consequences of Enterprise Risk Management: Hierarchical Analysis and Developed Theory of Rough. *Empirical Research in Accounting*, 13(3), 133-164. (In Persian).
- Vaez, S. A; & Dorseh, S. S. (2018). Impact of Industry Specialization on Auditors on the Relationship between Accounting Opacity and Future Stock Price Crashes. *Accounting and Auditing Research*, 10(39), 111-132. (In Persian).
- Waisman, M; Ye, P; & Zhu, Y. (2015), the effect of political uncertainty on the cost of corporate debt. *Journal of Financial Stability*, 16, 106–117.
- Walkup, B. (2016). The impact of uncertainty on payout policy. *Managerial Finance*, 42(11), 1054–1072.
- Zaman Khan, Md Habib, Abdel K. Halabi, Md Rashidzaman Khan, (2011), Non-financial performance measures-organizational performance relationship in the Bangladeshi firms: the moderator role of environmental uncertainty and corporate culture, *Working paper*, East West University, Dhaka, Bangladesh, 1-30.

COPYRIGHTS

This is an open access article under the CC BY-NC-ND 4.0 license.